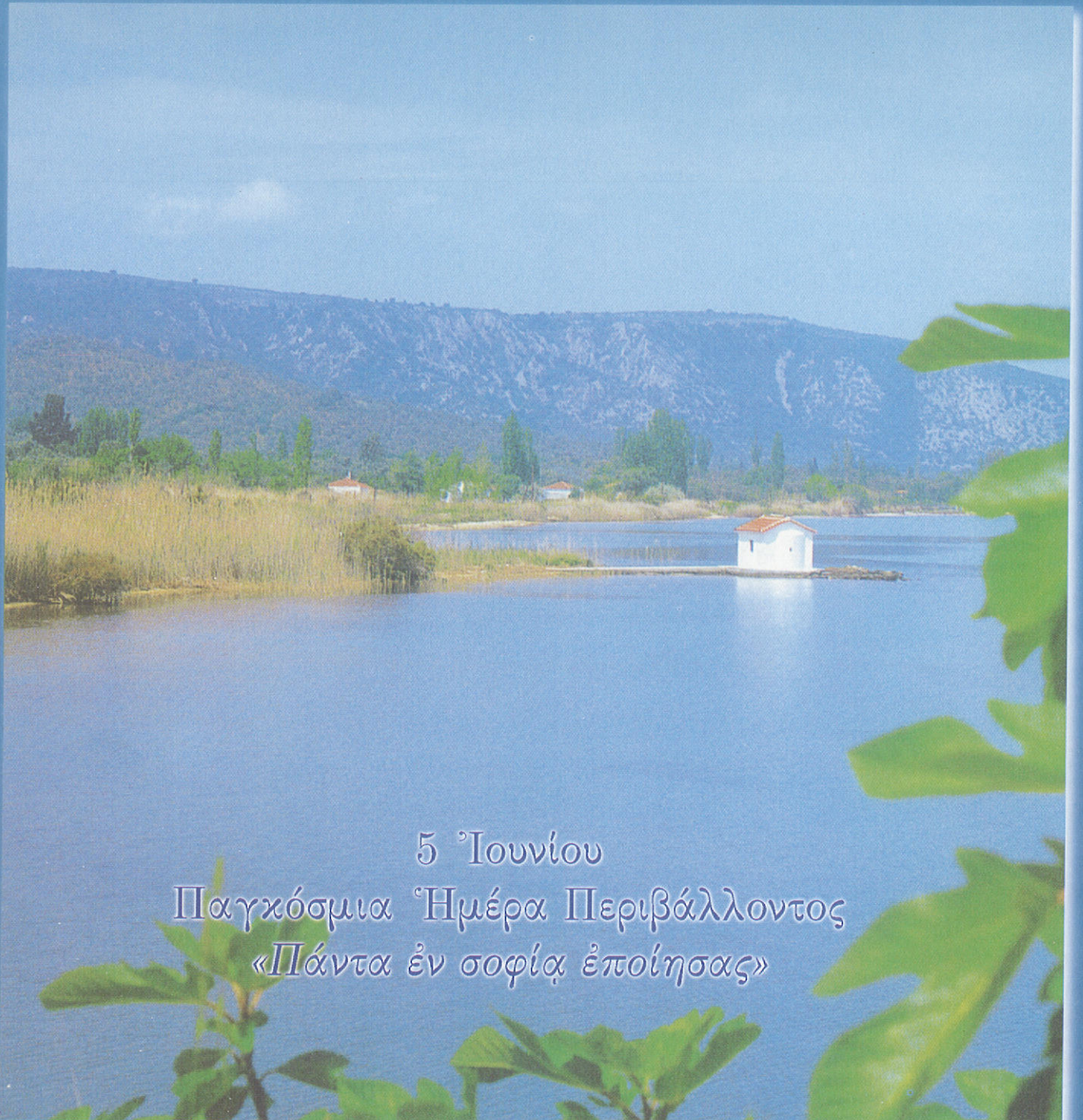

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 6 • ΙΟΥΝΙΟΣ 2002

5 Ιουνίου
Παγκόσμια Ήμέρα Περιβάλλοντος
«Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΞΟΦΥΛΛΟ

5 Ιουνίου:

Παγκόσμια ημέρα
περιβάλλοντος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

**ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΙ
ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ
ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΝΕΩΝ»**
Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου σελ. 3-7

**ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ**
Έγκυκλιος τής Γ. Αρχιεπισκοπής σελ. 8-11

**ΒΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ:
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**
Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού Πανεπιστημίου σελ. 12-15

**Η ΙΕΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΑΙ Η ΥΒΡΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ**
Άνδρέα Μάνου, Καθηγητού Πανεπιστημίου σελ. 16-18

**ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ:
Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ**
Ευαγγέλου Καρακοβούνη σελ. 19-21

**ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ:
ΤΟ ΝΕΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**
Κωνσταντίνου Παπαθανασίου σελ. 22-24

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ
Γ.Θ. Πρίντζιπα σελ. 25-27

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Δ. Φερούση σελ. 28-29

ΕΠΙΚΑΙΡΑ
Μανώλη Μελινοῦ σελ. 30

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ σελ. 31

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 010 72.18.308, Fax: 010 72.18.336
Διεύθυνση Διαδικτύου τής Εκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: iera-synodos@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Υπό του Κλάδου Έκδόσεων
τής Έπικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας
τής Εκκλησίας τής Ελλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ευάγγελος Π. Λέκκος
Θεολόγος, Νομικός

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
Ευάγγελος Δ. Θεοδώρου
Όμ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
Τακτικό μέλος τής Ευρωπαϊκής Ακαδημίας
των Έπιστημών και των Τεχνών

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Άριστομένης Μασσάγγας, Διδάκτωρ Παν/μίου

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Χρήστος Γ. Καραγιάννης, Μ. Th.

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ
<http://www.livanis.gr>

Σόλωνος 98, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 010 3661200, Fax: 010 3617791

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΙ

(Μηνύματα ἐκ τοῦ «Πανελληνίου Συνεδρίου Ὁρθοδόξων Νέων»)

Τοῦ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Σταθμός στην Ἱστορία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν χριστιανικῶν νεανικῶν κινήσεων τῆς πατρίδος μας ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως τὸ κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα (11-12 Μαΐου 2002) πραγματοποιηθέν «Πανελλήνιο Συνέδριο Ὁρθοδόξων Νέων», τὸ ὁποῖο ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν ἀκτινοβόλο «Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωσις» μετὰ τὴν εὐλογία τοῦ Μακ. Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τὴν διακριτικὴ συμπαράστασι τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ζωή» καὶ τὴ συνεργασία τῶν Γραφείων Νεότητος τόσο τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Οἰκονομικῶς ἐνισχύθηκε τὸ Συνέδριο πρωτίστως ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ τὴν Interamerican.

Στὸ Συνέδριο αὐτό, —οἱ ἐργασίες τοῦ ὁποίου διεξήχθησαν στὸ Μέγαρο, στὸ ὁποῖο στεγαζόνται τὰ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς μνημονευθείσης Ἀδελφότητος συνεργαζόμενα Χριστιανικὰ Σωματεῖα (ὁδ. Καρύτση 14)—, ἔλαβαν ἐνεργὸ μέρος 800 περίπου νέοι καὶ νεάνιδες ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, πὺ ἐκπροσωποῦσαν νεανικὲς κινήσεις 45 καὶ πλέον Ἱ. Μητροπόλεων, πολλῶν ἐνοριακῶν κέντρων νεότητος καὶ τῶν μεγαλυτέρων γνωστῶν χριστιανικῶν φοιτητικῶν κινήσεων (λ.χ. τῆς Χ.Φ.Ε. καὶ τῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς

Ἀδελφότητος Θεολόγων «Σωτήρ» ἀκτινοβόλουσης «Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Δράσης»).

Στὸ Συνέδριο ἔλαβαν μέρος καὶ νέοι, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἐνεργοποιημένοι σὲ ἐνοριακὰ κέντρα ἢ χριστιανικὲς ὀργανώσεις, ἀλλ' ὅμως προβληματίζονται καλοπροαίρετα σὲ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κοσμοθεωρητικοῦ ἢ βιοθεωρητικοῦ προσανατολισμοῦ.

Τὸ Συνέδριο εἶχεν ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία

Ὁ λογότυπος τοῦ συνεδρίου

καί, μολοντί ὀργανώθηκε ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος, παρουσίασε καταπληκτικὴν ἀρτιότητα καὶ στάθμην προδιαγραφῶν ἐξαιρετικῆς ποιότητος. Ἐπρόκειτο ἀληθινὰ γιὰ ὀργανωτικὸ ἄθλο καὶ τιτάνειο ἐπίτευγμα, πὺ πραγματοποιηθήθηκε μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὴν ἀρμονικὴ συντονισμένη συνεργασία τῶν ἐκλεκτῶν μελῶν τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς. Μέλη αὐτῆς ἦσαν ὁ Πρόεδρος κ. Ἡλίας Κατσούφης, Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς τοῦ Τομέα Φυσικῆς τοῦ Ε.Μ.Π.: οἱ Α' Γραμματεῖς τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκης Δημόπουλος, φοιτητῆς τῆς Σχολῆς Μηχανολόγων Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π., καὶ δις Ἀθανασία Ἀντωνάτου, φοιτήτρια Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.: οἱ κ.κ. Ἰωάννης Ζαρταλούδης, οἰκονομολόγος καὶ Χαράλαμπος Θεοδώρου, τελειόφοιτος τῆς Σχολῆς Πολιτικῶν Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π.—δημο-

σιογράφος· και ἡ δις Δέσποινα Σαμουρέλη, φοιτήτρια τῆς Σχολῆς Ἀρχιτεκτόνων Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π.

Ἐντυπωσιακὸς ἦταν καὶ ὁ διανεμηθεὶς στοὺς συνέδρους —ὑπὸ μορφήν καλλιτεχνικῆς πλαστικῆς θήκης— μεγάλος φάκελλος, ποὺ περιεῖχεν, ἐκτὸς τῆς καλλιτεχνικῆς τυπωμένης γραφικῆς ὕλης, ἀφ' ἑνὸς ὠραιότατο πολὺχρωμο τρίπτυχο φυλλάδιο, ποὺ παρουσίαζε τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου· ἀφ' ἑτέρου πολυσέλιδο καὶ πολὺχρωμο τεῦχος, μεγάλου σχήματος, ποὺ περιεῖχε πρῶτον τὶς συμμετοχὲς ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας· δεύτερον, Μήνυμα τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς· τρίτον, Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου· τέταρτον, Χαιρετισμὸν τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Νικήτα Βουτυρᾶ, Προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή»· πέμπτον, περιλήψεις τῶν Εἰσηγήσεων καὶ βιογραφικὰ σημειώματα τῶν εἰσηγητῶν· ἕκτον, ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου· ἑβδομον, ἐποικοδομητικὲς καὶ κατατοπιστικὲς σελίδες· ὄγδοον, ἀπαντήσεις 12 προσωπικοτήτων σὲ ἐρωτήματα τῶν νέων· ἕνατον, καὶ πάλιν τὸ Πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ δέκατον, ὠραῖες ἐγχρωμες φωτογραφίες, ἐγχρωμα στατιστικὰ σχεδιαγράμματα κ.τ.τ.

Ὡς λογότυπος τοῦ Συνεδρίου χρησιμοποιήθηκε ἓνα ἐλαφρὸ γραμμικὸ σχεδιάσμα, ποὺ παρουσιάζει ἓνα νεανικὸ χέρι ν'

ἀπλώνεται στὸ χέρι τοῦ ἱερέως ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας μπροστὰ σ' ἓνα ἱερὸ ναό. Πρόκειται γιὰ ἐπιτυχημένη αἰσθητοποίηση τοῦ θέματος τοῦ Συνεδρίου: «*Νέοι καὶ Ἐκκλησία: Ὑπάρχει σημεῖο ἐπαφῆς;*». Τὸ θέμα αὐτὸ ἐξετάσθηκε τόσο στοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ὁποῖος ἐπεσήμανε καὶ τὶς εὐθύνες τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας γιὰ τὸ ὅτι πολλοὶ νέοι μένουσιν μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ἀδελφότητος «Ζωή» Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Νικήτα Βουτυρᾶ, τοῦ πνευματικοῦ ὑπευθύνου τῆς Χ.Φ.Ε. Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Κωνσταντίνου Σακαριδῆ, τοῦ Προέδρου τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Καθηγητοῦ κ. Κατσούφη καὶ τοῦ Α' Γραμματέως τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκη Δημοπούλου, ὅσον καὶ ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις καὶ παρεμβάσεις κατὰ τὶς συζητήσεις, ποὺ ἔγιναν σὲ τρεῖς ἐκτενεῖς συνεδρίες μὲ συντονιστὲς τὸν Δρα Θεολογίας καὶ Νομικῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. π. Χρυσόστομο Παπαθανασίου, τὸν Διευθυντὴ Γραφεί-

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος ἀπευθύνει χαιρετισμὸν στοὺς συνέδρους

του Νεότητος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Αἰδεσιμολογιώτατο Οἰκονόμο π. Ἀντώνιο Καλλιγέρη καὶ τὸν θεολόγον κ. Ἱ. Μαρκότση.

Εἰσηγήσεις στα ἐπὶ μέρους θέματα τῆς Α' Συνεδρίας, ποὺ ἀπέβλεπαν στὴν ἀντιμετώπισιν τῆς πραγματικότητος, ἔκαμαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, ὁ Δρ Θεολογίας-παιδοψυχίατρος Αἰδεσιμολογιώτατος πατὴρ Βασίλειος Θερμὸς καὶ ὁ λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Κ. Κορναράκης. Στὴ Β' Συνεδρία, ποὺ

έστιασθηκε στὴν ἐπισήμανσι τῶν εὐθυνῶν τῶν νέων, εἰσηγητὲς ἦσαν ὁ φοιτητὴς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. κ. Σωτήρης Βλαβιανός, ἡ τελειόφοιτη Γεωλογίας τοῦ Παν. Ἀθηνῶν δις Σωτηρία Ὀρφανίδου, ὁ φιλόλογος καὶ φοιτητὴς τῆς Θεολογίας τοῦ Παν. Ἀθηνῶν καὶ στέλεχος τῆς «Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Δράσης» κ. Νάσος Φραγκόπουλος καὶ ὁ Α' Γραμματεὺς τῆς Χ.Φ.Ε. κ. Τάκης Δημόπουλος. Στὴ Γ' Συνεδρία, —τῆς ὁποίας προηγήθηκε συμμετοχὴ στὴ Θ. Λειτουργία, ποὺ τελέσθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱ. Ναὸ Ἀθηνῶν ἀπὸ τὸν Πανιερώτατο Μητροπολίτη Ἀχελώου κ. Εὐθύμιο—, εἰσηγητὲς ἦσαν ὁ Πανοσ. Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἰβήρων π. Βασίλειος Γοντικᾶκης καὶ ὁ Δρ Θεολογίας-Ψυχίατρος Αἰδεσιμολογιώτατος π. Ἀδαμάντιος Αὐγουστίδης, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρθησαν στὸ θέμα «Ἐκκοσμίκευση καὶ συντηρητισμός».

Οἱ Χαιρετισμοὶ καὶ οἱ Εἰσηγήσεις ἀνταποκρίθηκαν πλήρως στὶς προσδοκίες τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου, ἡ ὁποία στὸ γραπτὸ χαιρετιστήριό καλωσόρισμά της εἶχε ἐπισημάνει: «Στὴ σύναξη αὐτὴ σκοποῦ ἔχουμε νὰ ἐμβαθύνουμε καὶ νὰ ἀναδείξουμε τὸ καθαρὸ, λυτρωτικὸ, ἀνανεωτικὸ βλέμμα τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως. Τὸ γνήσιο πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ποὺ ἐξαγιαζεῖ αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ ἀναδεικνύει τὴν ὁμορφιά της καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀποκαταστήσουμε τὴν Ἀλήθεια. Ὅσοι μάχονται τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι καλὰ ὀργανωμένοι. Ἄς προσπαθήσουμε κι ἐμεῖς νὰ ἀντισταθοῦμε».

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν παρακολούθησι τοῦ συνεδρίου.

Στοὺς συνέδρους ἔστειλαν χαιρετιστήριες καὶ συγχαρητήριες εὐχὲς ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρος, πολλοὶ Σεβ. Ἱεράρχες, Πρυτάνεις Ἀνωτάτων Σχολῶν, ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων, ὁ Πρόεδρος τῆς «Χριστιανικῆς Δημοκρατίας» κ. Μηλιαράκης, ἐνῶ παρευρέθησαν καὶ ἔδωσαν χαιρετισμὸ ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Πειραιῶς κ. Βασ. Μπένος καὶ ὁ γνωστὸς γιὰ τὴ σύνεσι καὶ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεων του τ. Ὑπουργὸς κ. Στέλιος Παπαθεμελῆς.

Τὸ Συνέδριο, γιὰ τὸ ὁποῖο ὀφείλονται συγχαρητήρια στὰ μέλη τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς του, ποὺ ἀόκνως ἐργάσθηκαν νυχθημερὸν πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, ἀποτελεῖ πράγματι, ὅπως ἤδη τονίσαμε, ἓνα ἱστορικὸ σταθμὸ. Γιὰ τὴ σπουδαιότητα τοῦ Συνεδρίου αὐτοῦ μαρτυροῦν τὰ ἐξῆς ἀναμφισβήτητα γεγονότα:

α. Ὁκτακόσιοι περίπου νέοι καὶ νεάνιδες, ἐκπροσωπώντας πολλὰ ἄλλα ἑκατοντάδες συναδέλφους τους συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ διακηρύξουν τὴν ἀφοσίωσί τους

πρὸς τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν, στὴν ὁποία ἀνήκουν ὡς ὀργανικὰ μέλη, καὶ γιὰ νὰ ἐκδηλώσουν τὴν ἀγάπην τους πρὸς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάντα Κύριο. Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοὶ τῆς ἑλληνορθόδοξης νεολαίας μας, παρὰ τὶς διαφορὰς τῶν ψυχολογικῶν τύπων καὶ χαρακτήρων τους καὶ παρὰ τὴν ποικιλίαν τῶν πνευματικῶν κέντρων, ἐκ τῶν ὁποίων προέρχονταν, παρουσίασαν ἄρμονικὸ σύνολο καὶ κατώρθωσαν νὰ παρουσιάσουν ἐντυπωσιακὴ ἐνορχήστρωσι ποικίλων ὀργάνων, φωνῶν

καὶ ἤχων, πού συνενώθηκαν πρὸς ἐκτέλεσι τῆς συμφωνίας τῶν ἀληθινῶν πνευματικῶν ἀνθεστηρίων τῆς χριστιανικῆς νεολαίας μας, κατὰ τὰ ὁποῖα προβλήθηκαν ποικιλόχρωμα ἄνθη, πού ἀνοίγουν δροσερὰ τὰ πέταλά τους μέσα στους λειμῶνες ἑλληνικῶν ἐνοριακῶν κύκλων καὶ χριστιανικῶν κινήσεων ὑπὸ τὶς εὐλογίες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων.

β. Τὰ λεχθέντα καὶ ἀκουσθέντα στὸ «Πανελλήνιο Συνέδριο Ὁρθοδόξων Νέων», πού ἀναφέρονταν στὶς ὄντολογικὲς καὶ δεοντολογικὲς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Νεότητος, ὑπεγράμμισαν ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν προβλημάτων τῶν νέων συνίσταται πρὸ πάντων στὴν προσφορά γνησίου μορφωτικοῦ ιδεώδους, τὸ ὁποῖο αὐτονοήτως δὲν ἔχει καμιά σχέσι πρὸς τὸ ἀπωθητικὸ φαινόμενο μονοδιαστάτων νευρωτικῶν τύπων. Οἱ νέοι ὑπὸ τὶς στοργικὲς πτέρυγες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἢ πρέπει νὰ εἶναι προσωπικοὶ μάρτυρες γιὰ τὸ ὅτι ἡ Χριστοκεντρικὴ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ζωὴ ἀναμοχλεύει τὰ μύχια καὶ ἔσχατα ὄντολογικὰ βάρη τῆς νεανικῆς ὑπάρξεως, ἐκκολάπτει τὸν ἐσώτατο πυρῆνα τῆς προσωπικότητος, σημαίνει πυροδοτήσι, ἀναζωπύρησι καὶ ἀνάφλεξι ὄλων τῶν ἐμφύτων εὐγενικῶν αἰτημάτων τῆς νεανικῆς ψυχῆς, ὑποβοηθεῖ τὴν ἀρμονικὴ ἱεραρχικὴ διάρθρωσι τῶν ἐκλεκτῶν προδιαθέσεων τῆς σὲ ὀργανικὴ ἐνότητα καὶ ἔτσι ἐλευθερώνει τοὺς νέους ἀπὸ τὴν ὑπαρξιακὴ ἀλλοτριώσι, ἐξαλείφει κάθε ἐσωτερικὸ δι-

χασμὸ καὶ κάθε πνευματικὴ τους διάσπασι καὶ ἐκμηδενίζει κάθε κίνδυνο πνευματικῆς ὑποδουλώσεώς τους.

γ. Τέτοιους νέους εἶχε μπροστὰ στὰ πνευματικὰ μάτια του ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ὅταν στὸ γραπτὸ Μήνυμά του πρὸς τοὺς νέους, πού συμμετέσχον στὸ Συνέδριο, τονίζει: «*Παιδιά μου, γιὰ τὸ Γένος μας εἶσθε ἡ ἐλπίδα του καὶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖτε πολὺτιμους μαργαρίτες. Εἶσθε ὅ,τι πολυτιμότερο καὶ ὅ,τι σημαντικότερο διαθέτει σήμε-*

Μὲ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον οἱ νέοι παρακολούθησαν τὸ συνέδριο

ρα ὁ Ἑλληνισμός. Ἐσεῖς σήμερα παίρνετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ μας Παράδοση καὶ τὴν Πολιτιστικὴ μας κληρονομία τὰ κατάλληλα ἐφόδια γιὰ νὰ εἶσθε αὐριο οἱ πρωταγωνιστὲς στὴν Ἐνωμένη Εὐρώπη τοῦ 21ου αἰῶνα. Ἐσεῖς ἔχετε ἐπίγνωση τῆς ἀποστολῆς σας στὸ σύγχρονο κόσμο καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἰσοπεδωθεῖτε ἀπὸ τὸν ὁδοστρωτήρα τῆς Παγκοσμιοποίησης, ἀλλὰ θὰ διδάξετε στὴν Οἰκουμένη πολιτισμὸ καὶ ἦθος».

δ. Τὸ Συνέδριο τῆς Χ.Φ.Ε. ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ἐπίσκοποι, ἐνορίες, ἱερὲς μονές, ἄγαμος καὶ ἔγγαμος κλῆρος, ἄνδρες καὶ γυναῖκες λαϊκοί, ἀδελφότητες καὶ σύλλογοι ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καθοδηγούμενες ἢ ἀπλῶς ἐμπνεόμενες Χριστιανικὲς νεανικὲς κινήσεις) ἔχουν ἀποβάσει οἰαδήποτε τάσι μονομερείας καὶ ἀποκλειστικότητος καὶ ἐμπνέονται ἀπὸ τὸ γνήσιο ὀρθόδοξο πνεῦμα, πού εἶναι πνεῦμα

ένότητος μέσα στην ποικιλομορφία και ειλικρινούς συνεργασίας. Ἡ ἀναγκαιότης καὶ σπουδαιότης τῆς ένότητος αὐτῆς στους κόλπους τῆς ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους ἐπισημῶς ἐκπροσωπουμένης Ἐκκλησίας τονίσθηκε ἰδιαίτερος στήν καταληκτῆρια προσφώνησί του ἀπὸ τὸν π. Νικήτα Βουτυρά, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔδωσε καὶ τὸ σύνθημα μετὰ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» νὰ ψαλῆ κατὰ τὴ λῆξι τοῦ Συνεδρίου καὶ ἡ φήμη τοῦ μὴ παρισταμένου τότε Μακ. Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ ἐπιλογή τῶν εἰσηγητῶν καὶ συντονιστῶν κατώπτριζε τὴν ένότητα αὐτή. Μάλιστα, ἰδιαίτερος ἐπισημάνθηκε σέ παρεμβάσεις καὶ ἡ οὐσιαστικὴ ένότης καὶ συνέχεια τῶν Χριστιανικῶν γενεῶν, πὸ ἀποδεικνύταν ἀπὸ τὴν παρουσία καὶ ἡλικιωμένων προσκεκλημένων, οἱ ὁποῖοι ἤδη πρὸ δεκαετιῶν ἐβίωσαν νεανικοὺς χριστιανισμοὺς ὀραματισμοὺς.

ε. Ἀναμένομε μὲ ένδιαφέρον τὴ δημοσίευσι τῶν Πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ εὐχόμεθα ἀφ' ένὸς τὴν ἐπανάληψι παρομοίων συνεδρίων ἢ κοινῶν ἐξορμήσεων ὑπὸ τις εὐλογίες τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα κάποιας εὐκταίας Ὁμοσπονδίας ἢ ἄλλης θεσμικῆς ὀργανικῆς συνεργασίας τῶν ἐλπιδοφόρων χριστιανικῶν ἐνοριακῶν νεανικῶν καὶ ἄλλων —ἰδίως φοιτητικῶν καὶ σπουδαστικῶν— κινήσεων, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν κινητοποίησι τῶν ἐφημερίων πρὸς εὐρύτερη προσέλκυσι στους κόλπους τῆς Ἐκκλησίας

τοῦ ἐκλεκτοῦ νεανικοῦ δυναμικοῦ τῶν ἐνοριῶν τους. Πρέπει ὅλοι νὰ συνειδητοποιήσωμε, ὅτι, —ὡς τονίσθηκε ἀπὸ τὸν γράφοντα πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια—, «ἐὰν τὰ νῆατα περνοῦν γρήγορα καὶ ἐὰν ἡ νεανικὴ ἡλικία ἀπὸ ἄποψι βιολογικὴ εἶναι μία μόνον φάσις στήν πορεία καὶ διαδικασία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὅμως γιὰ τὴ φάσι αὐτὴ —ἀπὸ ἄποψι ἀνθρωπολογικὴ καὶ ἀξιολογικὴ— ἰσχύει ὅ,τι δὲν ἰσχύει γιὰ καμιὰ ἄλλη φάσι τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συ-

Ἀπὸ τις ἐργασίες τοῦ συνεδρίου

νεχῆς πανανθρωπίνη νοσταλγία γιὰ τὴν ἀνακάλυψι τοῦ ἐλιξηρίου τῆς νεότητος σημαίνει ὅτι ἡ νεανικὴ ἡλικία εἶναι ἀναντικατάστατη καὶ ἀναπαλλοτρίωτη σταθερὴ κατηγορία τοῦ αὐθεντικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου εἶναι. Γι' αὐτὸ ἡ νεανικότης ἔχει ὄχι μεταβατικὴ σημασία, ἀλλὰ μόνιμο καὶ σταθερὸ νόημα ὡς θεμελιῶδες ἐκλεκτὸ συστατικὸ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἡ ὁποία στὰ πλαίσια τῆς ἀρίστης ἀξιοποίησεως τῆς πρέπει νὰ σφύζη ἀπὸ δυναμικὸ νεανικὸ σφρῖγος καὶ ζωτικότητα, νὰ πάλλεται ἀπὸ δημιουργικὸ

νεανικὸ αὐτοσυναίσθημα, νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸν τῆς καὶ θάρρος καὶ νὰ νοιώθη, κατὰ τὴν ἐκφρασι τοῦ ψαλμωδοῦ ὅτι «ἀνακαινισθῆσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης» τῆς (Ψαλμ. ρβ', 5) καὶ ὅτι ἀναμορφώνεται στὸ ἀρχαῖο πρωτόκτιστο κάλλος, πὸ τῆς ἐχάρισεν ὁ Δημιουργός, ὅταν τὴν «ἠλάττωσε βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους» καὶ τὴν «ἐστεφάνωσε δόξη καὶ τιμῆ» (Ψαλμ. η', 6)».

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν (Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς)

α'

Πρὸς
τοὺς κ.κ. Ἐκκλησιαστικοὺς Συμβούλους
τῶν Ἱ. Ναῶν μας

Ἀγαπητοί μου συνεργάτες,

Ἡ ἀπὸ μέρους τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς μας ἀνάθεση σέ σᾶς τῆς εὐθύνης γιὰ τὴ διοίκηση τοῦ Ἱ. Ἐνοριακοῦ Ναοῦ σας καὶ γιὰ τὴ διαχείριση τῆς περιουσίας του, γιὰ τὴν τριετία 2002-2004, καὶ ἡ ἀπὸ μέρους σας ἀνάληψη ἀπὸ 1-1-2002 τῶν καθηκόντων σας αὐτῶν, μοῦ προσφέρουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνήσω μαζί σας σὲ μιὰ προσπάθεια θεμελίωσης ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὀρθῶν καὶ ὑγιῶν βάσεων συνεργασίας μεταξύ μας, δηλ. μεταξύ ὑμῶν καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, καθὼς καὶ μεταξύ ὑμῶν καὶ τῶν ἄλλων συναδέλφων σας, καθὼς καὶ τοῦ ἱερέως Προέδρου σας.

Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖτε ἐκλεκτὰ καὶ συνειδητὰ μέλη, σᾶς ἐπέλεξε, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, καὶ σᾶς ἀνέθεσε μὲ ἐμπιστοσύνη τὶς εὐθύνες τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ Ἐκκλ. Συμβούλου τοῦ Ἱ. Ναοῦ σας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὡς Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ τοῦ τόπου, σᾶς διώρισε ἡδη στὴ θέση αὐτή, πού εἶναι τιμητικὴ καὶ ἀμισθη. Ἦδη λαμβάνετε συνημμένως καὶ τοὺς ἐπισήμους διορισμοὺς σας ὑπογεγραμμένους ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἐσφραγισμένους μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ταυτόχρονα, ὅμως, ἡ θέση αὐτὴ συνεπάγεται τεράστιες εὐθύνες, ἐπειδὴ συνάπτεται μὲ τὴν ὅλη πνευματικὴ ἐργασία πού διεξάγεται στὴν ἐνορία σας καὶ παράλληλα συνδυάζεται μὲ τὴ χρηστὴ διοίκησή της καὶ μὲ τὴν ἐντιμὴ διαχείριση τοῦ ἱεροῦ

χρήματος τοῦ Ναοῦ σας καὶ γενικὰ τῆς ἐνοριακῆς περιουσίας.

Καὶ κατ' ἀρχὴν σᾶς συγχαίρω γιὰ τὸν διορισμὸ σας, θέλοντας νὰ σᾶς διαβεβαιώσω γιὰ τὴν ἐμπιστοσύνη, μὲ τὴν ὁποία σᾶς περιβάλλω, καὶ σᾶς εὐχομαί νὰ διανύσετε τὴν τριετὴ θητεία σας μὲ ὑγεία, νὰ ἐργασθῆτε φιλότιμα καὶ μὲ ζῆλο γιὰ τὴν προαγωγή τῆς ἐνορίας σας ἀπὸ κάθε πλευρὰ καὶ νὰ ἀναπτύξετε ἔντονη δραστηριότητα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, συνεργαζόμενοι ἀρμονικὰ τόσο μὲ τὸν Πρόεδρό σας, ὅσο καὶ μὲ τὰ ἄλλα λαϊκὰ μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σας Συμβουλίου. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εὐχομαί νὰ σᾶς συνοδεύει σὲ ὅλα τὰ καλὰ καὶ ἐντιμα ἔργα σας.

Στὴ συνέχεια, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐνημερώσω, σὲ γενικὲς γραμμές, ἐπάνω στὰ ἐπὶ μέρους καθήκοντα ὡς καὶ τὰ δικαιώματά σας, συνοψίζων ἐν ὀλίγοις κυρίως τὶς ὑποχρεώσεις σας ἀπέναντι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, τῆς ἐνορίας καὶ τοῦ νόμου, πράγμα πού κρίνω πολὺ χρήσιμο, ἰδίως γιὰ ὅσους ἀπὸ σᾶς γιὰ πρώτη φορὰ ἐπιστρατεύεσθε στὸ ἔργο αὐτό. Ὡστόσο, καὶ ὅσοι ἔχετε προδιατελέσει Ἐπίτροποι, ὠφέλεια θὰ ἀποκομίσετε διαβάζοντας μὲ προσοχὴ τὴν Ἐγκυκλιό μου αὐτὴν, ὥστε νὰ ἀποφύγετε ὅ,τι δὲν ἀπεφύγατε κατὰ τὴν προηγουμένη θητεία σας. Παρακαλῶ δὲ ὅλους ἀνεξαιρέτως, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, ἀφοῦ διαβάσετε τὴν Ἐγκύκλιο, νὰ τὴν φυλάξετε σὲ ἀσφαλὲς μέρος, καὶ βεβαίως καὶ στὸν οἰκεῖο Φάκελλο τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ναοῦ, ὥστε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ τὴν συμβουλευέσθε, ἰδίως ὅταν ἀναφύονται ζητήματα συνεργασίας σας μέσα στὸ Συμβούλιο.

α. Σχέσεις σας με την Ί. Ἀρχιεπισκοπή

1. Ἡ Ί. Ἀρχιεπισκοπή εἶναι ἡ προϊστάμενη Ἀρχὴ τῶν Ί. Ναῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ διακοιοῦν σ' αὐτοὺς. Αὐτὸ ἀπορρέει ἀπὸ τὸ κανονικὸ Πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι Ἐπισκοποκεντρικὸ, καὶ θεμελιώνεται ἐπάνω στὴν πνευματικὴ σχέση καὶ ἐξάρτηση κλήρου καὶ λαοῦ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ κατανοήσετε ὅτι ὁ Ἐπίσκοπός σας δὲν εἶναι ἀπλῶς ὁ διοικητικὸς σας Προϊστάμενος, ἀλλὰ ἕνας στοργικὸς Πνευματικὸς Πατέρας, ποὺ εὐρίσκεται *“εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ”*. Ἔτσι θὰ πρέπει νὰ τὸν βλέπετε, νὰ ὑπακούετε στὶς ἐντολές του, νὰ μὴν ἀσεβῆτε πρὸς αὐτὸν καὶ νὰ μὴ δυσανασχετῆτε, ὅταν ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ διορθώσει τὰ ἐνίοτε κακῶς κείμενα.

2. Ἡ Ί. Ἀρχιεπισκοπή εἶναι ἐπίσης ἡ ἐποποπεύουσα ἀρχὴ τῶν Ί. Ναῶν. *Καμμία ἀπόφαση τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου δὲν εἶναι ἔγκυρη καὶ δὲν ἐφαρμόζεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ἔγκριθῆ ἀπὸ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή.* Γι' αὐτὸ κάθε ἀπόφαση στέλλεται σὲ ἀντίγραφο πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἀναμένεται ἡ ἔγκρισή του, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῆ. Κάθε ἄλλη διαδικασία ἔξω ἀπὸ αὐτὴν εἶναι καὶ παράνομη καὶ ἀντικανονικὴ, καὶ συνιστᾷ παρανομία καὶ αὐθαιρεσία.

3. Ἡ πειθαρχία ὄλων καὶ ἡ ὑπακοή πρὸς τὶς ἐντολές τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι καθῆκον ἀπαραβάτο. Ἡ ἐσκεμμένη παράβασή τους συνεπάγεται τὴν ἀπόλυση τοῦ Ἐκκλ. Ἐπιτρόπου. Δὲν ἔχει γίνεи χρήση αὐτοῦ τοῦ μέτρου μέχρι σήμερα, γιατί ὄλοι κατὰ κανόνα οἱ Ἐκκλ. Ἐπίτροποι εἶναι ἀνθρωποὶ σεμνοί, φιλότιμοι καὶ πειθαρχικοί. Ὡστόσο, ἐνίοτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν παρεξηγήσεις καὶ ἐντονοὶ διαξιφισμοὶ μὲ τὰ ἐπίσημα ὄργανα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ποὺ ἐνεργοῦν κατ' ἐντολήν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἐφιστῶ τὴν προσοχήν σας ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ. Ὅποιος ἀπὸ σᾶς θὰ ἔχει κάποιο παράπονο ἢ κάποια ἀπορία ἢ ἔστω καὶ διαφορετικὴ ἄποψη γιὰ κάποια ἀπόφαση τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς μπορεῖ καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσέρχεται στοὺς

ἀρμοδίους παράγοντές της καὶ νὰ ζητεῖ διευκρινίσεις καὶ ἐξηγήσεις μὲ εὐπρέπεια, σεβασμὸ καὶ ἀξιοπρέπεια.

4. Μερικὲς φορές παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο ἐνσυνειδήτου παραβάσεως, ἀπὸ μέρους εὐτυχῶς ἐλαχίστων, σαφῶν ἐντολῶν τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς, μὲ τὸ πρόσχημα εἴτε δῆθεν τοῦ συμφέροντος τοῦ Ί. Ναοῦ, εἴτε καὶ ἀπὸ στεῖρα ἀντίδραση πρὸς κάποιο μέτρο ποὺ ἔχει υἱοθετηθῆ καὶ προβληθῆ ἀπὸ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή. Εἶναι περιττὸ νὰ πῶ ὅτι μιὰ τέτοια τακτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ γίνεи δεκτὴ, γιατί συνιστᾷ ὄχι μόνον ἀνυπακοή καὶ ἀπειθεια, ἀλλὰ καὶ ἄπρεπη ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή, τὴν ὁποία οἱ ἐλάχιστοι αὐτοὶ «συνεργάτες» μας ἀντιμετωπίζουν περίπου σὰν μητριά καὶ ὄχι σὰν μητέρα.

5. Οἱ Ί. Ναοὶ ἔχουν ὀρισμένες οικονομικὲς ὑποχρεώσεις καὶ δοσοληψίες μὲ τὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή. Ὑποχρεοῦνται δηλ. ἀπὸ τὸν νόμο νὰ καταβάλλουν τακτικὰ ἕνα ποσοστὸ βάσει τῶν ἐγκεκριμένων ἐτησίων προϋπολογισμῶν, ποὺ εἶναι 7% ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου καὶ 2% ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Μεγάρου. Μὲ τὰ ἔσοδα αὐτὰ συντηροῦνται τὰ Γραφεῖα καὶ τὸ κτίριο τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὰ χρήματα κατατίθενται κάθε τριμηνία ἀπὸ τὸν Ταμία κάθε Ναοῦ στὸ ταμεῖο τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ ἀπόδειξη. Ἡ καθυστέρηση τῆς καταβολῆς τῶν ποσοστῶν αὐτῶν καὶ ἰδίως αὐτὴ ποὺ γίνεται ἐκ προθέσεως, εἶναι λόγος ἀπολύσεως τοῦ ὑπευθύνου Ταμία τῆς ἐνορίας. Περιττὸν καὶ ἐδῶ νὰ τονίσω ὅτι κάθε καθυστέρηση δημιουργεῖ σοβαρὸ πρόβλημα λειτουργικότητος στὴν Ί. Ἀρχιεπισκοπή.

6. Ἐπίσης, παρακαλῶ νὰ γνωρίζετε, ὅτι ἐκτὸς τῶν ποσοστῶν αὐτῶν, κάθε Ί. Ναὸς ἀναγράφει στὸν ἐτήσιο Προϋπολογισμό του καὶ ὀρισμένα ποσά, ὑπὸ μορφή ἐκτάκτων καὶ ἐφ' ἄπαξ εἰσφορῶν ὑπὲρ τῶν ἱεραποστολικῶν, κοινωνικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν τῆς Ί. Ἀρχιεπισκοπῆς. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι σαφέστερος: α- Ἀπὸ τὰ χρήματα αὐτά, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ προηγούμενα τῆς §5, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δὲν

εισπράττει για τὸν ἑαυτό του οὔτε μία δραχμή. Δὲν εἶναι «για τὸν Δεσπότη» τὰ χρήματα αὐτά, ὅπως μερικοὶ νομίζουν. Εἶναι για τὰ ἔργα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, εἰς τὸ ταμεῖο τῆς ὁποίας καὶ εἰσέρχονται. β- Μὲ τὰ χρήματα αὐτά ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ καλύπτει τὶς δαπάνες λειτουργίας τῶν Γραφείων τῆς, τῶν ἰδρυμάτων τῆς, ἐξασφαλίζει τὴ λειτουργία τοῦ Πνευματικοῦ τῆς Ἔργου, τῶν Σχολῶν Γονέων, τῶν Σεμιναρίων, τῶν Κατασκηνώσεων, τοῦ συστήματος τῶν Ὑποτροφιῶν, παρέχει βοηθήματα, φάρμακα, μηνιαῖα ἐνοίκια, ὀργανώνει τὸ ἱεραποστολικὸ τῆς Ἔργο, τὶς ἀντιαιρετικές τῆς ἐξορμήσεις, τὴ δραστηριότητα τῆς Νεολαίας, ἐκδίδει φυλλάδια, ὀργανώνει Συνάξεις ἐπιστημόνων, Συνέδρια καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις καὶ γενικὰ δίδει τὴν μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ μέσα στὸν κόσμο. Ὅλες αὐτὲς οἱ δραστηριότητες τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς θὰ χωλαίνουν, ἐὰν οἱ Ναοὶ δὲν καταβάλλουν ἐγκαίρως τὶς εἰσφορές των καὶ τὰ ποσοστά των. Ὑποθέτω ὅτι ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι κάθε ἐμπόδιο στὸν τομέα αὐτόν, προερχόμενο ἀπὸ σᾶς, ἔχει πελώριες συνέπειες, γιατί δυσκολεύει τὸ μεγάλο πνευματικὸ ἔργο τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας σὲ διαφόρους τομεῖς, τὸ ὁποῖο γνωρίζετε καὶ για τὸ ὁποῖο δικαιούσθε ὄχι μόνον νὰ καυχᾶσθε, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ θεωρῆτε δικό σας.

7. Κατὰ συνέπεια, δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέψετε ποτέ στὸν ἑαυτό σας νὰ πιστέψει ὅτι ὁ Ἱ. Ναός, στὸν ὁποῖο ὑπηρετεῖτε, εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ ἢ, τὸ χειρότερο, ὅτι Ἐνορία καὶ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ εὐρίσκονται σὲ σχέση ἀντιπαλότητος. Τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἑνιαῖο, καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ἀρχὴ του ἐκπορεύεται ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ, ἐνῶ ἡ κάθε ἐνορία εἶναι προέκταση τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐὰν δὲν ὑπάρξει Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἀρχιεπισκοπὴ, οὔτε Ἐνορία μπορεῖ νὰ ὑπάρξει. Ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ συντονίζει, προστατεύει καὶ καθοδηγεῖ τὶς ἐνορίες. Καὶ οἱ ἐνορίες ὑποστηρίζουν, σέβονται καὶ συνεργάζονται μὲ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ.

8. Ἡ ἐποπτεία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπὶ κάθε Ἱ. Ναοῦ ἐκφράζεται μὲ περιοδικούς

ἐλέγχους τῆς διαχειρίσεως καὶ τῆς διοικήσεως, τῆς τηρήσεως τῶν ὁδηγιῶν καὶ τῶν νόμων ποὺ διενεργοῦνται ἀπὸ ὑπαλλήλους τῆς, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἔγκριση, διόρθωση ἢ ἀπόρριψη τῶν ἀποφάσεων τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων ποὺ ὑποβάλλονται σ' αὐτήν. Ἐπίσης καὶ μὲ τὴν πειθαρχικὴ διαδικασία.

9. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, κανένα εἶδος ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς διακοσμῆσεως τῶν Ἱ. Ναῶν δὲν παραγγέλλεται καὶ δὲν τοποθετεῖται χωρὶς προηγουμένη ἔγκριση τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου. Στὴ διαδικασία αὐτὴ ὑπάγονται ἡ εἰκονογράφηση, τὰ ξυλόγλυπτα, οἱ πολυέλαιοι, τὰ μανουάλια, τὰ καθίσματα, τὰ λάβαρα, τὰ ἱερὰ σκεύη, τὰ χρυσοκέντητα, οἱ καμπάνες, τὰ ὠρολόγια τῶν κωδωνοστασιῶν κ.λπ. Πάντα δὲ ταῦτα ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν τὰ χρήματα προέρχονται ἀπὸ τὸ ταμεῖο τοῦ Ναοῦ, ἀπὸ τὴν Ἐραυκὴ Ἐπιτροπὴ ἢ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ κάποιον δωρητὴ.

10. Για ὅλα τὰ ἀνωτέρω μποροῦν ἀσφαλῶς νὰ σᾶς κατατοπίσουν καὶ οἱ Εὐλαβέστατοι Πρόεδροι τῶν Ἐκκλ. Συμβουλίων, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ συνεργασθῆτε. Αὐτοὶ γνωρίζουν καλῶς καὶ μὲ κάθε λεπτομέρεια ὅλα ὅσα σᾶς ἔχω εἰς τὸ κεφάλαιο τοῦτο γράψει, καὶ πιστεύω ὅτι θὰ σᾶς ἐξηγήσουν καὶ προφορικὰ κάθε σημεῖο ποὺ χρῆζει διευκρινίσεως. Γνωρίζω ὅτι μόνον ἐλάχιστοι ἐξ αὐτῶν ἀδιαφοροῦν για ὅλα αὐτά. Καὶ ἐλπίζω σὲ διόρθωσή των.

β. Σχέσεις σας μὲ τὸν Αἰδεσιμολογιώτατο Πρόεδρό σας

1. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου ὀρίζεται, ὅπως ἄλλωστε καὶ σεῖς, ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο (Μητροπολιτικὸ Συμβούλιο). Κατὰ τὴν ὀρθόδοξη Θεολογία μας ὁ ἱερεὺς εἶναι ἐκπρόσωπος τοῦ Ἐπισκόπου του στὴν ἐνορία του. Ὡς Πρόεδρος δὲ τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου διοικεῖ τὴν ἐνορία μαζί σας, ἐν ὀνόματι πάντοτε τοῦ Ἐπισκόπου, χωρὶς τάσεις ἀνεξαρτητοποιήσεως καὶ αὐτονομίας. Οἱ πρεσβύτεροι εἶναι συνηρμοσμένοι πρὸς τὸν Ἐπίσκοπό των «ὡς χορδαὶ κιθάρα».

2. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου συγκαλεῖ σὲ συνεδρίαση τὸ Συμβούλιό σας, προεδρεύει αὐτοῦ, συντάσσει προηγουμένως τὴν Ἡμερησία Διάταξη τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων καὶ διευθύνει τὶς ἐργασίες του. Πάντες τοῦ ὀφείλουν τιμὴ καὶ σεβασμό.

3. Δὲν εἶναι νόμιμη ἡ συνεδρίαση τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, ἐὰν δὲν τὸ συγκαλέσει ὁ Πρόεδρος ἢ ἐὰν δὲν παρίσταται σ' αὐτῇ. Μοναδικὴ ἐξαιρέση τοῦ κανόνος αὐτοῦ εἶναι ὅταν ὁ ἴδιος ὁ Πρόεδρος θέλει νὰ ἀπουσιάσει καὶ ἐγκρίνει τὴν ἐν ἀπουσίᾳ του συνεδρίαση, ὅποτε, στὴν περίπτωση αὐτῇ, τὸν ἀναπληρῶνει ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ ἡ συνεδρίαση εἶναι νόμιμη, ἐφ' ὅσον παρίστανται τοῦλάχιστον 3 μέλη.

4. Οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι δὲν ἔχουν κανένα ἀπολύτως δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἢ τῶν ἱερέων, δηλ. νὰ τοὺς ἐλέγχουν, νὰ τοὺς διατάζουν ἢ νὰ τοὺς ἐπιβάλλουν κάποια συγκεκριμένη ἐνέργεια ἢ παράλειψη. Οἱ ἱερεῖς ἔχουν τὴν ἀναφορά τους στὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ τοὺς ἐλέγχει. Ἐὰν οἱ Ἐπίτροποι ἔχουν κάποιο παράπονο ἀπὸ τὸν ἱερέα των, ὀφείλουν νὰ τὸ ἀναφέρουν στὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ ἐκεῖνος ἔχει δικαίωμα καὶ ὑποχρέωση νὰ ἐπιληφθῇ καὶ νὰ δώσει λύση. *Ἐνίστε, μερικοὶ Ἐπίτροποι, νομίζουν ὅτι ἔχουν δικαίωμα νὰ διατάζουν τὸν ἱερέα ἢ νὰ ἀποφασίζουν αὐτοὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτοῦν. Αὐτὸ συνιστᾷ ἀυθαιρεσία. Οὔτε ὁ ἱερεὺς μόνος του δικαιούται νὰ ἀποφασίζει γιὰ θέματα πού ἀνάγονται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, περιφρονώντας ἔτσι τοὺς λαϊκοὺς συνεργάτες του - μέλη τοῦ Συμβουλίου, ἀλλ' οὔτε καὶ τὰ λαϊκὰ μέλη ἔχουν τὸ δικαίωμα ἀπὸ μόνων των, καὶ χωρὶς τὸν Πρόεδρό των, νὰ παίρουν ἀποφάσεις, καὶ πολὺ περισσότερο νὰ τὶς*

ἐκτελοῦν, χωρὶς μάλιστα καὶ τὴν ἐγκρίση τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

5. Ἀσέβεια ἢ ἀνυπακοή πρὸς τὸν Αἰδεσιμολ. Πρόεδρο συνιστᾷ παράπτωμα, πού ἐπισύρει ποινές, μέχρι καὶ ἀπολύσεως. Ὅπου ὑπηρετοῦν περισσότεροι τοῦ ἐνὸς ἐφημέριοι, οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι συνεργάζονται μὲν στενὰ μὲ τὸν ἐξ αὐτῶν Πρόεδρο τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, ἀλλὰ ὑποχρεοῦνται νὰ διατηροῦν ἀγαθὲς σχέσεις καὶ μὲ τοὺς ὑπολοίπους ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι, χωρὶς βέβαια νὰ εἶναι μέλη

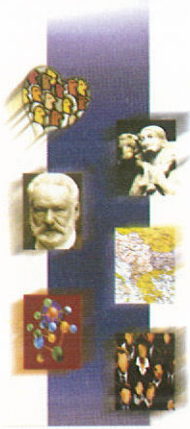
τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου, δὲν παύουν νὰ ἔχουν λόγο γιὰ τὰ θέματα τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ὅπου κυριαρχεῖ ἀγάπη καὶ συνεργασία, ἐκεῖ ποτέ δὲν δημιουργοῦνται προβλήματα.

6. Οἱ κ.κ. Ἐπίτροποι, ὀφείλουντες τὴν πιὸ πάνω τιμὴ καὶ τὸν σεβασμὸ πρὸς τὸν ἱερέα των, δικαιούνται καὶ αὐτοὶ νὰ ἀπολαμβάνουν ἀπὸ αὐτὸν ἀγάπης καὶ τιμῆς. Ὁ καλὸς ἱερεὺς ποτέ δὲν παραλείπει νὰ τιμᾷ τοὺς ἀμέσους συνεργάτες του, ὅπως εἶναι

τὰ μέλη τοῦ Ἐκκλ. Συμβουλίου. Γι' αὐτὸ ἐπιβάλλεται μεταξὺ ἱερέως καὶ ἐπιτρόπων νὰ ὑπάρχουν πνευματικοὶ δεσμοὶ ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς πνευματικῆς σχέσεως ποιμένος καὶ ποιμνίου. Ὅπου αὐτὸ ὑπάρχει, ἐκεῖ ἀπουσιάζουν προβλήματα σχέσεων μεταξύ των.

7. Οἱ ἀυθαίρετες πρωτοβουλίες πού τυχόν παίρνουν μερικοὶ Ἐπίτροποι, ἄνευ γνώσεως τοῦ Προέδρου, συνεπάγονται τὸν κίνδυνον, ἐὰν καταγγελθοῦν καὶ γνωσθοῦν στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή, νὰ καταστήσουν πρῶτον ὑπεύθυνον τὸν ἱερέα. Βεβαίως εἶναι ὅλοι συνυπεύθυνοι, γι' αὐτὸ καὶ τὰ ποσὰ πού διατίθενται μὲ τὴν πιὸ πάνω μέθοδο κινδυνεύει νὰ τὰ πληρώσει ὁ ἱερεὺς ἢ καὶ ὅλοι μαζί, ὅπως στὸ ἰδιαίτερο κεφάλαιο θὰ ποῦμε.

(συνεχίζεται)

ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΑΞΗ: ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ¹

β'

Του Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού του Πανεπιστημίου Άθηνων

Έτσι όπως είναι τὰ πράγματα, είναι καιρός να επιχειρήσουμε να δώσουμε επιλεκτικά κάποιες απαντήσεις σε διάχυτα ή και συγκεκριμένα έρωτήματα που τέθηκαν.¹

Έρωτήματα και απαντήσεις

Θὰ χρησιμοποιήσουμε ανθρώπινα αρχέγονα έμβρυϊκά κύτταρα για ανάπτυξη ιστών και οργάνων: Πηγές τέτοιων αδιαφοροποιήτων (όλοδυνάμων – totipotent ή πολυδυνάμων – pluripotent) έμβρυϊκών κυττάρων, δηλαδή κυττάρων χρόνου ζωής λίγων ήμερών μετά τη γονιμοποίηση του ωαρίου, είναι τὰ ανθρώπινα έμβρυα που προέρχονται είτε α) από αυτόματες αποβολές, είτε β) από γονιμοποιημένα ωάρια έξωσωματικών γονιμοποιήσεων, που δέν έμφυτεύτηκαν σε μήτρα γυναίκας, είτε γ) από κλωνοποίηση σωματικών κυττάρων ενήλικων (δηλ. θεραπευτική κλωνοποίηση).

Τὰ ζητήματα που τίθενται έδω είναι δύο.

1. Άν κατ' αρχήν έπιτρέπεται, ακόμη κι όταν υπάρχει ή τεχνική δυνατότητα για τήν αποκατάσταση τής υγείας του, να καταστεί ό άνθρωπος «αποθήκη ανταλλακτικών» με τον αναφερθέντα τρόπο αναπτύξεως ιστών και οργάνων. Και εάν ή έπιστήμη δέν θα μπορούσε ίσως να στραφεί σε άλλη κατεύθυνση, σε τεχνητά δηλαδή όργανα.² Βέβαια, έδω θα μπορούσε να ανοιχτεί πολύ μεγάλη συζήτηση ως προς τὸ «άνοιχτό» θέμα τών μεταμοσχεύσεων.³

Εάν ή απάντησή μας είναι καταφατική, ότι ναί, δεχόμαστε τέτοιου τύπου ανάπτυξη ιστών και οργάνων, οφείλουμε να είμαστε επιφυλακτικοί και υπό τήν προϋπόθεση ότι δέν θα υπάρξει μεταφορά νέων γονιδίων. Δηλαδή, θα μπορούσαμε να αποδεχθούμε τήν οργανογένεση από αρχέγονα έμβρυϊκά κύτταρα αλλά όχι τή βελτίωση τών οργάνων που θα προκύψουν μέσω μεταφοράς γονιδίων. Και αυτό όχι μόνο από άλλο είδος αλλά ίσως και από άνθρωπο σε άνθρωπο. Έδω, θα έπρεπε να στοχαστούμε για τὸ τί σημαίνει γενετική ταυτότητα και αν αυτή προσδίδει τή διάσταση τής μοναδικότητας που στοιχειοθετεί τή διαφορότητα και έτερότητα στον άνθρωπο.⁴

2. Τὸ δεύτερο ζήτημα τίθεται σε σχέση με τὸ εάν ή λήψη αὐτῶν τών έμβρυϊκῶν κυττάρων για τήν έρευνα προϋποθέτει ή οδηγεί στη θανάτωση ζωντανῶν έμβρύων και ποιά μπορεί να είναι ή έννοια του «έν ζωῇ έμβρύου». Δέν θίγω τὸ ζήτημα τών «αὐτομάτων αποβολῶν», γιατί περιλαμβάνεται στο πρώτο έρώτημα, «άν κατ' αρχήν έπιτρέπεται...» (βλ. προηγούμενη παράγραφο). Κυρίως αναφέρεται στο ζήτημα τής έξωσωματικής γονιμοποίησης και άφορᾶ σε γονιμοποιημένα ωάρια που έπιτυγχάνονται με αὐτή τή διαδικασία, τὰ όποια μπορεί να είναι ή πηγή αρχεγόνων έμβρυϊκῶν κυττάρων. Θὰ χρησιμοποιήσουμε, λοιπόν, ανθρώπινα έμβρυα ήλικίας μικρότερης τών 14 ήμερών από τής συλλήψεως – γι' αυτό τὸ

χρονικό διάστημα γίνεται λόγος – για τη βελτίωση της *in vitro* γονιμοποίησης και για λήψη άρχεγονων έμβρυϊκών κυττάρων;

Ἡ στάση μας εἶναι ἀρνητική, παρὰ τοὺς θετικούς στόχους πού μπορεί νὰ προβάλλονται, διότι ἡ θεολογία ὑποστηρίζει τὴν «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» ἀνθρωπογένεση. Ὁ ἡμερολογιακὸς διαχωρισμὸς τῆς ἐμβρυογένεσης δὲν ἐπιδέχεται ποιοτικὲς διαφοροποιήσεις γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ ἐμβρύου καὶ πειραματισμὸ βάσει μιᾶς τέτοιας διακρίσεως.

Ἡ «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» θέση τῆς Θεολογίας δὲν εἶναι πλέον μία μόνον θεωρητικὴ ἄποψη τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἢ μία διανοητικὴ κατασκευὴ φιλοσοφικοῦ καὶ μεταφυσικοῦ τύπου, ἀλλὰ σήμερα διαθέτει τὴν ἐμπειρικὴ συνηγορία τῆς σύγχρονης γενετικῆς καὶ ἀναπτυξιακῆς Βιολογίας.

Στὴν ἐμβρυογένεση ὑπάρχει αὐστηρὸ γενετικὸ πρόγραμμα μὲ ἱεραρχικὴ δομὴ (γενετικὰ δίκτυα ἢ κυκλώματα) καὶ δὲν ὑπάρχουν χρονικὰ σημεῖα στὰ ὁποῖα μπορεί νὰ διακοπῆ τὸ γενετικὸ πρόγραμμα.

Ἡ πρὸ τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν χρῆση ἐμβρύων στηρίζεται σὲ μορφολογικὰ κριτήρια καὶ ἀγνοεῖ τὴν ἀπόλυτη συνέχεια καὶ συνέπεια τοῦ γενετικοῦ προγραμματισμοῦ.

Νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ πεποίθηση γιὰ τὴν ἐξ ἄκρας συλλήψεως ἀνθρωπογένεση διαμορφώνει ἀποφασιστικὰ καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία θεσπίζει ἐορτολογικοὺς κύκλους μὲ ἀφετηρία τὸν ἐορτασμὸ τῆς σύλληψης ἱερῶν προσώπων (τῆς Παναγίας 9 Δεκεμβρίου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου 23 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ Χριστοῦ 25 Μαρτίου).

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση, ἡ βασικὴ ἀντίρρηση γιὰ τὴ μέθοδο ἀφορᾷ στὰ λεγόμενα «ἐπιπλέον ἐμβρυα».⁵

Ἐπιφυλακτικὴ ἕως καὶ ἀρνητικὴ θὰ εἶναι καὶ ἡ στάση μας ὡς πρὸς τὴν: ἀνάπτυξη

ἀρχεγονων ἐμβρυϊκῶν κυττάρων ἀπὸ κλωνοποίηση σωματικῶν κυττάρων γιὰ ἀνάπτυξη ἰσθῶν καὶ ὀργάνων.

Ἐπιφυλακτικὴ, γιατί παρ' ὅλες τὶς εὐεργετικὲς συνέπειες ἢ πρόδος τῆς ἔρευνας σ' αὐτὸν τὸν τομέα βελτιώνει τὴν ἐξέλιξη τοῦ θέματος «κλωνοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ μέσω ἐνηλίκου σωματικοῦ κυττάρου», στὸ ὁποῖο καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ κοινότητα γενικῶς ἀλλὰ καὶ ἡ θεολογικὴ μας ἄποψη τοποθετεῖται ἀρνητικά. Καὶ ὅπως

ἐκφράζεται ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης (νῦν Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) στὸ σημαντικό του ἄρθρο «Τὸ πρόσωπο καὶ οἱ γενετικὲς παρεμβάσεις»: «τὸ πρόβλημα τῆς κλωνοποίησης ἐγκτεται στὸ ὅτι δὲν συνιστᾷ παρέμβαση στὴ διαφορά τῶν εἰδῶν ἀλλὰ ἀνατροπὴ στὴ δια-

φορότητα καὶ ἐτερότητα ἐντὸς τοῦ ἴδιου εἴδους», πρᾶγμα πού συνιστᾷ δημιουργικὴ παρέμβαση ὑποκαταστάσεως τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.⁶

Συνεπῶς, μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ θέματος πού συζητᾷμε βρισκόμαστε στὰ πρῶτα στάδια τῆς κλωνοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται, λοιπόν, γιὰ μία νέα «Γένεση», γιὰ τὴν «ὄγδοη ἡμέρα τῆς δημιουργίας»; Μήπως θὰ ἀντιτάξουμε *Γένεση* καὶ *Γενετικὴ*?⁷

Ἀρνητικὴ ἦταν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἀπάντηση τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ Δελτίον Τύπου πού ἐξέδωκε στὶς 25 Ἰανουαρίου 2001 σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων στὴν Μεγάλῃ Βρετανία νὰ ἐγκρίνει Νομοσχέδιο πού ἐπιτρέπει τὴν κλωνοποίηση ἀνθρώπινου ἐμβρυϊκοῦ ἰστοῦ γιὰ θεραπευτικούς σκοπούς. Ὑπευθύνισε τοποθέτησή της ἀπὸ τὶς 17 Αὐγούστου τοῦ 2000 σὲ ἀπόφαση τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπιτρέψει τὰ πειράματα ἐπὶ ἀνθρωπίνων ἐμβρυονικῶν κυττάρων πού

προέρχονται από κλωνοποίηση τύπου Ντόλυ. Έγραφε τότε:

α) «Η Έκκλησία μας εκφράζει την κατηγορηματική αντίθεσή της στην διεξαγωγή πειραμάτων σε ανθρώπινα έμβρυονικά κύτταρα. Αυτό που έτσι ονομάζεται έξυπνοει την καταστροφή όχι έμβρυονικών κυττάρων, αλλά ανθρώπινων εμβρύων.

β) Η άποψη ότι το ανθρώπινο πρόσωπο αρχίζει να διαμορφώνεται από την 14η μέρα της συλλήψεως δίνει μὲν άλλοθι στους Βρετανούς επιστήμονες, αλλά έχοντας σχολαστική προέλευση και όχι επιστημονική βάση αποτελεί ύποκειμενική πίστη και αυθαίρετη δοξασία. Η Έκκλησία και η χριστιανική συνείδηση δέχονται τὸν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο μὲ αἰώνια καὶ ἀθάνατη προοπτική ἀπὸ τὴν στιγμή τῆς συλλήψεώς του».

Η ἀνακοίνωση τῆς Ἱ. Συνόδου κατέληγε, σχολιάζοντας δήλωση τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑγείας Λίαμ Ντόναλτσον ὅτι «τὰ ὀφέλη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι τέτοια πὸν ξεπερνῶν ὅποιους ἠθικούς ἐνδοιασμούς»: Ἡ Ἐκκλησία ἀπαντᾷ ὅτι «οἱ ἠθικές ἀναστολές, ὅμως, εἶναι τέτοιες πὸν ξεπερνῶν κάθε “ὄφελος” γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα». Ἡ ἀνακοίνωση τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπενθύμιζε στὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ σχετικὴ συζήτηση «ἐπανεφέρε τὴν ἀνάγκη νὰ τονισθεῖ ὅτι τὸ ἠθικὸ κριτήριον εἶναι ἀνυπέρβλητον ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ὅποιο ἐπιστημονικὸ ἐπίτευγμα». Τοῦτο, βέβαια, δὲν ἀναιρεῖ καὶ τὴν ἀπαίτηση «ἡ ὀρθὴ ἠθικὴ κρίση νὰ χρειάζεται καὶ σωστὴ ἐπιστημονικὴ ὑποδομὴ».⁸

Δὲν πρόκειται γιὰ φραστικούς διαξιφισμούς ἀντιθέτων παρατάξεων. Ἐκεῖνον πὸν χρειάζεται εἶναι νὰ ἐπαγρυπνοῦμε. Νὰ ἀγωνιζόμαστε γιὰ τὴν νέα γνώση χωρὶς βιασύνη. Νὰ περισσέψει ἡ ὑπομονή, γιατί, ὅπως στὰ πνευματικὰ θέματα ἰσχύει τὸ «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν» (Λουκᾶ κα', 19), τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ ἰσχύσει καὶ στὰ ἐπιστημονικά. Ἡ ἐπιστημονικὴ πορεία δὲν χρειάζεται «νὰ περνᾷ μὲ κόκκινον» γιὰ νὰ σώσει δῆθεν τὸν ἀσθενὴ καὶ νὰ προκαλεῖ συγκρούσεις καὶ τελικὰ νὰ τὸν πεθαίνει. Εἶναι στοι-

χειώδης ἡ τήρηση κανόνων ἀσφαλείας καὶ ἡ προσοχὴ στὰ σήματα πορείας.

Ἀναφέρω ἐνδεικτικὰ τὴν εἶδηση πὸν δημοσιεύτηκε στὶς ἐφημερίδες γιὰ «κλωνοποίηση χωρὶς καταστροφὴ τῶν εμβρύων».⁹ Μπορεῖ, λοιπόν, νὰ ἐγκαταλειφθεῖ ὁ πειραματισμὸς σὲ βλαστοκύτταρα πὸν εἶχαν ἀφαιρεθεῖ ἀπὸ τὰ ἔμβρυα στὰ πρῶτα στάδια τῆς ἐξέλιξής τους γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν, ὥστε νὰ δημιουργήσουν ἰστούς καὶ ὄργανα πὸν θὰ μπορούσαν νὰ ἀντικαταστήσουν ὅσα εἶχαν ὑποστῆ βλάβες. Ἀμερικανοὶ ἐρευνητές ἐντόπισαν στοὺς ἐνήλικες ἕναν τύπο βλαστοκυττάρων πὸν θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ. Τὰ ἐνήλικα βλαστοκύτταρα ἐντοπίζονται στὸν νωτιαῖο μυελὸ τῶν ἐνηλίκων χάρις στὶς ἔρευνες τῆς Κάθριν Βερφάιγ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Minnesota.

Παρ' ὅτι ἡ ἐρευνα βρίσκεται στὰ ἀρχικὰ στάδια, οἱ ὀργανώσεις πὸν ἀντιτίθενται στὶς ἐκτρώσεις ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ νέα μέθοδος εἶναι ἠθικῶς ἀποδεκτὴ. Πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀνῆθικὴ ἡ δημιουργία εμβρύων μὲ μοναδικὸ σκοπὸ τὴν χρῆση τους στὴν ἐξεύρεση θεραπείας κάποιων ἀσθενειῶν καὶ ἐπισημαίνουν τὴν ὑπαρξὴ ἐναλλακτικῶν λύσεων.

Δὲν ὑπαισερχόμεθα στὶς ἀνταλλαγές ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων. Ἄν ἀναφέραμε τὴν εἶδηση ὡς πληροφορία, ὡς δεδομένο νέας γνώσης, εἶναι γιὰ τὸν τέτοιον εἶδος ἀποκτῆματα μποροῦν νὰ μᾶς κάνουν σοφότερους καὶ πιὸ προσεκτικούς σὲ θέματα ζωῆς πὸν ἀφοροῦν στὴν ἴδια τὴν ζωὴ μας.

Νομίζω ὅτι ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης τῶν σκέψεων πὸν προηγήθηκαν μπορεῖ νὰ ἀποκομίσει μίαν σφαιρικὴ εἰκόνα γιὰ τὶς θέσεις τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὴν κλωνοποίηση καὶ συναφῆ μὲ τὴν Βιοηθικὴ καὶ τὴν Ἱατρικὴ πράξη θέματα, ἔτσι ὅπως προκύπτουν ἀπὸ τὴν πρόοδο τῆς ἐρευνας στὴν Βιοτεχνολογία καὶ τὴν Γενετικὴ. Συνδέοντας Βιοηθικὴ καὶ Ἱατρικὴ πράξη μὲ τὸν συμπλεκτικὸ σύνδεσμο «καὶ» συνάπτουμε Πράξη καὶ Ἠθικὴ καὶ ἀποδεχόμεσθε κάθε πράξη μας νὰ εἶναι πράξη ἠθικὴ μὲ εὐθύνη,

ή όποία πρέπει νά αντανακλά ένα όρισμένο ήθος καί μία στάση σεβασμοῦ τῆς ζωῆς σέ όποιαδήποτε μορφή της.¹⁰ Ὁ ἀναγνώστης τῆς εἰσηγήσεώς μας μπορεῖ νά μὴν πῆρε ἀπαντήσεις ὡς πρὸς ὅλες τὶς πλευρὲς πού εἶναι ἐκκρεμεῖς καί θά ἤθελε νά ἔχει ἀσφαλεῖς καί τελικὲς ἀπαντήσεις. Τὸ βασικὸ ἐρώτημα παραμένει πάντως, ἂν πράγματι ἐμεῖς, ἀκόμη καί οἱ Ἐκκλησίες μας μποροῦν νά δώσουν τελεσιδικίες ἀπαντήσεις. Ἡ ἢ οὐσιαστική μας στάση συνίσταται πέραν τῶν δικῶν μας ἀναζητήσεων καί ἐρευνῶν «στὸ νά ἀναφέρουμε στὸ Θεὸ τὰ προβλήματα καί τὰ διλήμματα τῆς Βιοηθικῆς, μαζὶ μὲ τὰ πρόσωπα πού ἡ ζωὴ τους ἀγγίχτηκε ἀπὸ αὐτά; Ἡ πιὸ βασικὴ μας εὐθύνη, σήμερα καί στὸ προσεχές μέλλον, εἶναι νά ἀποθέσουμε στὰ χέρια τοῦ Δημιουργοῦ τῆς ζωῆς τὸ πλῆθος τῶν δύσκολων προβλημάτων πού ἀφοροῦν στὴ ζωὴ καί τὸ θάνατο, μὲ τὴν ἐλπίδα καί τὴν εὐχὴ κάθε ἀπόφαση πού παίρνουμε σ' ἓνα ἠθικὸ πρόβλημα νά ὑπηρετεῖ τὸ σχέδιό Του καί νά ἀποβλέπει στὴν τιμὴ καί τὴ δόξα του».¹¹

1. Ὀφείλω νά ὁμολογήσω στὸ σημεῖο αὐτὸ πόσο βοηθητικὴ καί πολὺτιμη γιὰ μιὰ βαθύτερη γνώση τῆς νέας πραγματικότητος πού προωθεῖται μὲ τὴν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν ἦταν καί εἶναι ἡ συμμετοχή μου στὴν Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἀνάπτυξης. Δέν εἶναι πάντοτε εὐκόλο ἐκπροσωπῶν τὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία νά τοποθετεῖσαι σέ θέματα πού «προτρέχουν» μὴ ἔχοντας πάντοτε κάτι «ἀνάλογο» γιὰ νά στηριχτεῖς. Γιὰ κείμενα πού ἐκπόνησα στὸ πλαίσιο τῆς Ἐπιτροπῆς συνεργάστηκα μὲ τὸν θεολόγο καί βιολόγο πανοσιολογίατο ἀρχιμανδρίτη π. Δημήτριο Καλημέρη, διδάκτορα Γενετικῆς τοῦ Γεωπονικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Φρόντισα, ἐπίσης, μὲ τὴν ἀρωγὴ τῆς Γραμματέως τοῦ Τομέα Χριστιανικῆς Λατρείας, Ἀγωγῆς καί Διαποιμάνσεως τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀριάδνης Σαραντουλάκου, Μ.Α. Θεολογίας, νά ἐντοπίσουμε καί νά σχολιάσουμε «Ἀναφορὲς τοῦ θεολογικοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ τύπου σέ θέματα Βιοηθικῆς» πού συγκεντρώνονται στὸ Ἐρευνητικὸ Ἀρχεῖο τοῦ Τομέα. Ἐκδόθηκαν σέ ἰδι-

αίτερο τεῦχος ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τὸν Μαῖο τοῦ 2001 (19 σ.).

2. Ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλληνός, Καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, εἶχε ἐκφρασθεῖ σέ ἄρθρο του μὲ τίτλο, *Ἐλπίδες στὴ «Βιοηθικὴ»* («Καθημερινή» 26 Ὀκτωβρίου 1997) μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: «Ἡ ἀνάγκη ἐξέυρεσης “ἀνταλλακτικῶν” γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς υἰείας δέν σημαίνει ὅτι μπορεῖ νά εὐτελιστεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἐκλαμβανόμενος ὡς ἀπλὴ “σάρκα” καί καθιστάμενος “ἀποθήκη ἀνταλλακτικῶν”. Ἴσως θά μπορούσε νά στραφεῖ ἡ ἐπιστήμη σέ ἄλλη κατεύθυνση, σέ τεχνητά, δηλαδή, ὄργανα. Διαβλέπω ἔκπτωση τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου».

3. Βλ. Ἀ.Μ. Σταυροπούλου, *Ἐπιταγὲς τῆς ὀρθοδόξου ἠθικῆς πού ἀφοροῦν στὶς μεταμοσχεύσεις καί στὰ ξένα μοσχεύματα*. Τὸ κείμενο θά συμπεριληφθεῖ στὰ γαλλικὰ στὸν τρίτο τόμο τῆς σειρᾶς «*Regard éthique*» τῶν ἐκδόσεων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης ἀφιερωμένο στὶς μεταμοσχεύσεις.

4. Βλ. ἄρθρο τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννη (Ζηζιούλα), *Τὸ πρόσωπο καί οἱ γενετικές παρεμβάσεις*, στὸ περ. «Ἰνδικτος», τεῦχος 14, Ἰουνίου 2001, σ. 67, 68.

5. Θεωρῶ θεμελιώδη τὸν προβληματισμὸ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο τοῦ π. Ἰωάννου Μπρέκ σέ ἄρθρο του μὲ τίτλο, *Βιοηθικὰ διλήμματα καί Ὁρθοδοξία*, στὸ περ. «Σύναξη», τεῦχος 68, Ὀκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1998, σ. 10-11.

6. Ὁ.π., σ. 68, 67.

7. Σταμάτης Ἀλαχιώτης, *Ἡ βιοηθικὴ κρίση*, στὸ περ. «Ἰνδικτος», ὅ.π., σ. 35.

8. Γ. Ἰ. Μαντζαριδῆς, *Βιοηθικὴ – Ἡ ἠθικὴ τῆς παγκοσμιοποιήσεως*, στὸ περ. «Ἰνδικτος», ὅ.π., σ. 31.

9. «Ἡ Καθημερινή», Παρασκευὴ 25 Ἰανουαρίου 2002, σ. 11. Ἐδῶ, ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νά προσθέσω στὸ ἀρχικό μου κείμενο σχόλιο αὐτῆς τῆς εἰδήσεως ἀπὸ εἰσήγησή μου πού ἔγινε σέ Συζήτηση τῆς «Ἑλληνικῆς Ἀντικαρκινικῆς Δράσεως» τῆ Δευτέρα 28 Ἰανουαρίου 2002 στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν, μὲ θέμα: *Ἡ Κλωνοποίηση στὴ Ζωὴ μας*. Οἱ ἄλλοι δύο εἰσηγητὲς ἦσαν ὁ ὁμότ. Καθηγητῆς Κ. Σέκερης καί ὁ καθηγητῆς Παῦλος Σούρλας.

10. Βλ. Ἀ.Μ. Σταυροπούλου, *Βιοτεχνολογία: Ἦθος, τέχνη καί τεχνικὴ*, στὸν τόμο *Ἡ ἄλλη πλευρὰ τῆς Βιοτεχνολογίας*, ἔκδοση τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν, Ἀθήνα 1998, σ. 32.

11. Πατῆρ Ἰωάννης Μπρέκ, περ. «Σύναξη», ὅ.π., σ. 20.

Η ΙΕΡΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΑΙ Η ΥΒΡΙΣ ΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΟΣ

Του 'Ανδρέα Μάνου,
Καθηγητοῦ τοῦ Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Τὸ οικολογικὸ πρόβλημα, ἡ ἀνατροπὴ δηλαδὴ τῆς οικολογικῆς ἰσορροπίας, συνιστᾷ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐμφανέστερα συμπτώματα τῆς κρίσεως τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, τῆς ὁποίας οἱ συνέπειες εἶναι ὀδυνηρὲς γιὰ τὴ βιολογικὴ καὶ τὴν ψυχολογικὴ ἰδιοσυστασία τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ὀμαλὴ καὶ ἀπρόσκοπτη ἐξέλιξη τῆς πολιτισμικῆς του πορείας. Τὸ φυσικὸ περιβάλλον ὑπέστη, κατὰ τὴ διαδρομὴ τῶν ἱστορικῶν αἰώνων, καταστροφές ἀπὸ δυνάμεις ἐγγενεῖς, σεισμούς, ἐκρήξεις ἠφαιστείων κὶ ἀπὸ λοιπὰ φυσικὰ κακὰ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἀλόγιστες κὶ ἐντατικές ἐπεμβάσεις τοῦ ἀνθρώπου στὸ οἰκοσύστημα πρὸς ὑπερεκμετάλλευση τῶν φυσικῶν πόρων. Ὁ κόσμος αὐτός, ἡ γῆϊνη σφαῖρα ποὺ μᾶς φιλοξενεῖ, ὀφείλει τὴν ἀρχὴ τῆς, κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἐκδοχὴ, σὲ μιὰ μεγάλῃ ἐκρηξῆ ἑνὸς ἀρχικοῦ ἀτόμου ὕλης, ἐνῶ, κατὰ τὴ χρι-

δεϊστικὲς ἀντιλήψεις, ὁ Κτίστης δὲν ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸ κτίσμα του. Δὲν τὸ κινεῖ ὡς ἐρώμενον, ὅπως ὁ ἀριστοτελικὸς θεός, καὶ δὲν παραμένει ἀπαθὴς μπροστὰ στὴ γενεσιακὴ διαδικασία, ὅπως τὸ Ἐν τοῦ Πλωτίνου, ἀλλὰ λειτουργεῖ ὡς ἡ ρυθμιστικὴ, ἡ διακοσμητικὴ καὶ ἡ συντηρητικὴ του ἀρχή. Ὁ Θεὸς δημιούργησε τὸν κόσμον ὡς τὸν παράδεισον τῆς τρυφῆς κὶ ἔδωσε στὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν του ἔλλογον κτίσμα τὴ δυνατότητα νὰ καρπώνεται τὴν εὐδαίμονα μέθεξιν μὲ τὸν Κτίστη καὶ μὲ τὰ κτίσματα τοῦ ὀργανικοῦ καὶ τοῦ ἀνόργανου κόσμου.¹ Συμφώνως πρὸς ἀντιλήψεις ἐπαναλαμβανόμενες ἀπὸ παντοίους διανοητές, ὁ Θεὸς δὲν θὰ μπορούσε νὰ πλάσει ἄλλον τόπον πλην τοῦ παραδείσου, ἐνῶ ὁ ἀνθρώπος δὲν γνωρίζει ὅτι ἡ πτώση δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀγνοία του πὼς εὐρίσκεται ἀκόμη ἐντὸς τοῦ παραδείσου.² Ἡ θεία χάρις

στιανικὴ μεταφυσικὴ, τὸ σύμπαν εἶναι τὸ προϊόν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ· εἶναι τὸ ἐκ τοῦ μηδενὸς ἀπαύγασμα τῆς ἐκφράσεως τῆς δημιουργικῆς δυνάμεώς Του. Ἡ παρούσα σύντομη μελέτη, στὴν ὁποία, λαμβάνεται ὑπόψη ἡ βιβλικὴ ἐκδοχὴ γιὰ τὴν κτίση, θὰ δείξει τὴν ἱερότητα καὶ τὴν ἀγιότητα τοῦ σύμπαντος, καθὼς καὶ τὸν ὑβριστικὸ χαρακτήρα τοῦ ἀνθρωπίνου, σὲ βάρος τῆς φύσεως, ἐγκλήματος.

Ὁ Θεὸς δὲν δημιουργεῖ τὸν κόσμον ἀπὸ προϋπάρχουσας ὕλης, ἀλλὰ ἐκ τοῦ μηδενός, διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς βουλήσεώς Του, πράγμα ποὺ σημαίνει πὼς ἐπιβάλλεται διάκριση μεταξὺ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου. Ὁ Θεὸς εἶναι ἄκτιστος καὶ ἄναρχος, ἐνῶ τὸ σύμπαν κτιστὸν. Ὡστόσο, ἔξω ἀπὸ ὁποιοσδήποτε

ποῦ θεραπεύει τ' ἀσθενῆ κὶ ἀναπληρώνει τὰ ἐλλείποντα, δὲν καταλείπει τὴν κτίση νὰ ἐξελισσεται ἐρήμην τῆς, ἀλλὰ καθιστᾷ τὴν παρουσία τῆς στὸν κόσμον αἰσθητὴ κὶ εὐεργετικὴ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι παρατηρεῖται ἓνας ἱερὸς συνεκτικὸς δεσμός, ὁ ὁποῖος συσχετίζει ὅλα τὰ ὄντα μεταξὺ τους καὶ πρὸς τὸν Θεό. Ἡ κτίση δὲν εἶναι τρόπος ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐκφράζει μυστηριακῶς καὶ ἐλλειπτικῶς τὶς δημιουργικὲς δυνάμεις καὶ ἐνεργειές Του.

Κτιστὸν καὶ ἄκτιστον διαφέρουν ριζικά, δὲν εἶναι ὅμως μεγέθη ἀποξενωμένα ἀλλήλων. Ὁ Θεὸς εὐρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὴν φυσικὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ καὶ μέσα σ' αὐτήν, ἀφοῦ ἡ ἀγάπη Του πλημμυρίζει τὰ πάντα ὡς φῶς ποὺ διαχέεται καὶ διαυγάζει ὅλη τὴν κτίση, ἔλλογη καὶ

ἄλογη. Ψαλμοὶ ποὺ ὑπερεκχειλίζουν ἀπὸ θεοπρέπειαν ἐπιβεβαιώνουν ὅτι τὸ κοσμικὸ θαῦμα εἶναι ἔργο τῶν χειρῶν Του. Τοιοῦτοτρόπως, Αὐτὸς εἶναι ποὺ στεγάζει μὲ ὕδατα τὰ ὑπερῶα Του, ποὺ ἐπιβαίνει τῶν νεφῶν καὶ ποὺ περιπατεῖ ἐπὶ πτερυγῶν ἀνέμων. Αὐτὸς εἶναι ποὺ ἐποίησε τὴν σελήνην «εἰς καιροὺς» καὶ τὸν ἥλιον, ἔτσι, ὥστε νὰ γνωρίζει τὸ σημεῖον τῆς δύσεώς του.³ Ἡ δημιουργία, ὅπως καὶ ὁ χρόνος, εἶναι ἡ κινούμενη εἰκόνα τῆς αἰωνιότητος· ἡ προβολὴ τοῦ τελείου καὶ ἀφθάρτου ἐπὶ τοῦ ἀτελοῦς καὶ φθαρτοῦ. Ἀρχέτυπο τῆς μυστηριακῆς αὐτῆς σχέσεως ἀποτελοῦν ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ μετουσίωση τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου σὲ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴ Θείαν Εὐχαριστία. Καὶ ἡ φύση, ἀλλὰ καὶ ἡ Εὐχαριστία, συνιστοῦν ἀποκαλύψεις οὐχὶ ἀπλῶς τῆς ἀληθείας περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ.⁴ Ἡ ὄραση, διὰ τῆς ὁποίας ἐδόθη στὸν ἄνθρωπο ἡ χάρις νὰ αἰσθάνεται τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ στὰ χθαμαλὰ τοπία τοῦ κόσμου, εἶναι, εὐτυχῶς, πνευματικὴ. Ὅσοι συνειδήσεις κατορθώνουν νὰ βιώνουν τὴν κινδυνώδη περιπέτεια τῆς ὑπάρξεως, μὴ ὑποκείμενες

ρατηρεῖ χωρὶς νὰ θεᾶται· ἐπινοεῖ λύσεις σὲ δυσχερῆ προβλήματα καὶ προβαίνει στὴν περαιτέρω προώθηση τῆς ἐπιστήμης χωλαίνοντας στὴν ἐπιστήμη τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ κάτοχος τοῦ κέρατος τῆς Ἀμαλθείας ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὶς μεταφυσικὲς τοῦ ρίζες καί, ἀνταποκριθεὶς καθ' ὑπερβολὴν πρὸς τὶς προκλήσεις τῆς ἐκκοσμικεύσεως, ἀπώλεσε τὸν ἑαυτό του μέσα στὸ ἀσήμαντον. Ἡ μηχανιστικὴ θεώρηση τῶν πραγμάτων δείχνει πὼς ἡ φύση περικλείει ἐν ἑαυτῇ τοὺς ὄρους καὶ τοὺς νόμους τῆς λειτουργίας της, μὴ ὑποκειμένη σὲ κανένα πνευματικῆς ἢ θείας τάξεως αἴτιο. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ θεώρηση αὐτὴ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν φύση τὴν ἀγιότητά της, ἐνῶ ἡ Θεία Κοινωνία ὑποβιβάζεται στὸ νὰ συνίσταται ἀπλῶς ἀπὸ τὰ ὑλικά της στοιχεῖα.⁶

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν τοποθέτησε στὸν παράδεισο τῆς τρυφῆς «ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν»⁷. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαχειρίζεται τὸν φυσικὸ πλοῦτο καὶ νὰ καρπώνεται τ' ἀγαθὰ του, παρὰλληλα ὅμως καὶ τὴν ὑποχρέωση νὰ προστατεύει καὶ νὰ συντηρεῖ τὸ φυσικὸ περιβάλλον, ὥστε νὰ διατηρεῖται ἡ οἰκολογικὴ ἰσορροπία

στὸς ὄρους συμπεριφορᾶς ποὺ ὑποβάλλονται ἀπὸ τοὺς μηχανισμοὺς ψυχολογικῆς τεχνικῆς τῆς καταναλωτικῆς νοοτροπίας, ἔχουν τὸ πρόνομο νὰ αἰσθάνονται, στὴν κάθε τους κίνηση καὶ στὸν κάθε παλμὸ τοῦ σύμπαντος, τὸν Θεό. Ἡ κρίση καὶ ἡ ἀξιολόγηση, οὕτως ἢ ἄλλως, γίνονται καὶ εἶναι σκληρῆς κι ἀδυσώπητες. Ἐνῶ ἡ δωρεὰ καὶ ἡ χάρις ἐδόθησαν σ' ὅλους, πολλοί, σὲ καιροὺς ἐπιτυχίας ἢ μεθυστικῆς εὐημερίας ἢ μεγάλης φήμης, ἀποποιοῦνται τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Κι ὁ Θεός, διαπιστώνοντας ἀπλῶς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος θὰ εἴπει, διὰ στόματος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ: «ὅστις γὰρ ἔχει δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ».⁵ Ὁ ἄνθρωπος βλέπει καὶ πα-

γιὰ τὴν εὐημερία καὶ τὴν εὐδαιμονία τοῦ ἰδίου καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐξηρητημένος ἀπὸ τὴ φύση περισσότερο ὡς βιολογικὴ καὶ λιγότερο ὡς ψυχικὴ ὄντοτης· ἀλλὰ καὶ ἡ φύση ἐξαρτᾶ, ὡς ἓνα σημεῖο, τὴν ἐπιτέλεση τοῦ πολυσήμαντου ρόλου της ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσο ὁ ἄνθρωπος διατηροῦσε ἀρμονικὲς σχέσεις πρὸς τὸν Θεό, ἡ στάση του ἀπέναντι στὴ φύση ἦταν μᾶλλον φιλική, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν εἶχε τιθασεύσει πολλὰ ἀπὸ τὶς φυσικὲς δυνάμεις. Ὅταν ὅμως ἐπλήγη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀπὸ τὴν παραζάλη τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου, καὶ ὁ Θεὸς ἦταν πιά γι' αὐτὸν νεκρός, οἱ σχέσεις του πρὸς τὰ φυσικὰ κτίσματα ἀλλοιώθηκαν, συνεπῶς, ἐπλήγησαν.

“Όταν ο Θεός τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν σκληρός καὶ κάπως ἀπρόσιτος («οὐ δυνήσῃ ἰδεῖν μου τὸ πρόσωπον· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται»⁸), ὁ ἄνθρωπος ἐβίωνε ἓνα εἶδος δέους ἀνάμικτου μὲ φόβο. “Όταν ὁ Θεός τῆς Καινῆς Διαθήκης κατέστησε φανερόν τὸ ἀπ’ αἰῶνος μυστήριον καὶ κατεδέχθη, μαζί μὲ τὴν θεία, καὶ τὴν ἀνθρώπινην ὑπόσταση, ἀγαπήσας τὸ λογικὸ κτίσμα του μέχρι θανάτου καὶ Σταυροῦ, τὸ ἐφήμερον σπέρμα ὕστερα, κυρίως, ἀπὸ τῆ μέθη τῆς κτηθείσης δυνάμεως, διαπραγματεύεται σχεδὸν καθημερινὰ τὴν τιμὴν τοῦ Θεανθρώπου, ἐνῶ συγχρόνως πριονίζει ἀλόγιστα τὸν κλάδον ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται. Τὴν ὥρα πού ἡ συγκατάβαση καὶ ἡ θεία ἀγάπη προστρέχουν καὶ γίνονται ἀρωγοὶ τοῦ ἀνθρώπινου, ὁ ἄνθρωπος αὐτονομεῖ τὴ φύση καὶ τὴν ἀποσπᾶ βίαια καὶ βάνανυσα ἀπὸ τὶς θεῖες καταβολές τῆς.

‘Ο σύγχρονος ἄνθρωπος, τιμώντας, καθ’ ὑπερβολὴν τὶς ὑλικές ἀξίες, ἐλησμόνησε τὸν ἑαυτό του, τὶς καταβολές του καὶ συγχρόνως διέλυσε τὸν ἀρμονικὸ δεσμό του καὶ τὶς σχέσεις ἀμοιβαιότητος πρὸς τὴν φύση. Ἡ ὕβρις ἐναντι τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ τῆς φύσεως ἐγκτεται στὴν ὑπέρβαση τόσο τῶν ὁρίων πού τοῦ ἔχουν προσδιορισθῆ ὅσον καὶ τοῦ μέτρου, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀπληστία καὶ στὴν ἐγωπάθειά του. Στὸν ἄνθρωπο ἐδόθη νὰ ὑπερβαίνει τὰ ὅριά του, προκειμένου ν’ ἀνάγεται στὸ ὕψος καὶ στὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ νὰ θεοῦται. Αὐτὴ εἶναι ἡ δικαίωσή του καὶ ἡ δόξα του. “Όταν ὁμως λησμονεῖ τὸ βάθος τῆς ἐσωτερικότητός του καὶ ἀκούει, παγερός, τὸν θάνατο τοῦ Θεοῦ, ἀπομένει μόνος, πλάνης καὶ ἀβοήθητος στὴν ἐρημιὰ τοῦ “Όντος, ἀναμένοντας εἰς μάτην κάποιον Godot, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν πρόκειται νὰ ἔλθει. ‘Ο ἐκπτώτος τοῦ παραδείσου, κυρίαρχος τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης καὶ τῶν αἰθέρων, ἰδιοποιήθηκε ἰδιότητες πού δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ φρονεῖν κατ’ ἄνθρωπον, μ’ ἀποτέλεσμα νὰ καταστῆ ἀλαζονικός, πλήρης βιοτικῆς μερίμνης, καὶ ν’ ἀσελγεῖ σὲ βάρος τῆς κτίσεως. Ἡ ὕβρις, ὡστόσο, συνεπάγεται τὴν ἄτη καὶ τὴ νέμεση. Καὶ ὁ ὕβριστὴς εἰσπράττει ἤδη, πολλαπλῶς, τὰ ἐπιχειρα τῶν κακῶν του ἐνεργειῶν. Νόσοι σωματικές καὶ ψυχικές, ἀσχήμια καὶ θάνατος, ἰδοὺ τὸ τίμημα,

ὕστερα ἀπὸ τὴν κακοποίηση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Στὶς ὥρες τῆς πρόσκαιρης εὐφορίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως, τὸ πρόσωπο τῆς ἀλλοτριωμένης χαρᾶς παραμένει ἀνύποπτο ἐμπρὸς στὴν ἀπειλὴ τῶν καυσαιρίων, τῆς ραδιενέργειας, τῆς «τρύπας τοῦ ὄζοντος» καὶ τῆς προοδευτικῆς συρρικνώσεως τῶν ἔμβιων ὄντων. ‘Ο μῦθος τῆς προόδου ἔχει λάβει τελικῶς δραματικόν, ἀν ὄχι τραγικόν, χαρακτήρα. Ἡ μανία τῆς ἀναπτύξεως, ἔχει ὀδηγήσει στὸν κίνδυνο ἐξαντλήσεως τῶν φυσικῶν πόρων. Οἱ ὑψηλοὶ δείκτες τῆς οικονομικῆς προόδου τῶν κρατῶν, διαμορφώνονται σὲ βάρος τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θεμελιακῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅπως τῆς ἐργασίας. Εἶθε ἡ μάχη νὰ μὴν ἔχει κριθεῖ, κι ὁ ἄνθρωπος, θεῖος ἐντολοδόχος τῆς κατακυριεύσεως τῆς γῆς, ν’ ἀρθῆ στὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀξιοπρεπείας, συνειδητοποιώντας ὅτι ὁ πλουτισμὸς του, θεμελιωμένος ἐπάνω στὸ αἷμα τῆς ἀνόσιας θεοκτονίας, ὑπῆρξεν ἡ οὐσιαστικὴ του ἔνδεια.

Ἡ αἰσθητὴ καὶ ἡ νοητὴ πραγματικότης εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑφὴ τοῦ κόσμου δονεῖται ἀπὸ τὴν θεία παρουσία. Στὸν ἄνθρωπον ἐδόθη νὰ δημιουργεῖ χῶρον κατοικήσιμον, ἀπὸ τὸν ἴδιον εὐημερώντας ὑλικῶς καὶ ἀνελιστόμενος πνευματικῶς. Τότε ἐκπληρώνει ἐπάξια τὸν προορισμὸ του, ὁ ὁποῖος τυγχάνει θεῖου καθορισμοῦ. Κι ὅποιους ὁ Θεός προώρισε, αὐτοὺς καὶ ἐκάλεσε· καὶ ὅποιους ἐκάλεσεν, αὐτοὺς ἐδικαίωσε καὶ ἐδόξασεν.⁹

1. Πβ. ‘Α. Κεσελοπούλου, *“Ἄνθρωπος καὶ φυσικὸ περιβάλλον*, Ἀθήνα, Δόμος (1989) 1992, σσ. 27-31.

2. Χ. Λ. Μπόρχες, *Τὸ ρόδο τοῦ Παράκελσου. Τὸ ρόδινο καὶ τὸ γαλάζιο*, ἑλλ. μετ. ‘Αχ. Κυριακίδης, Ἀθήνα, Ὑψιλον/βιβλία, 1982, σσ. 9-29.

3. *Ψαλμὸς ργ’*, 13, 19.

4. Ph. Sherrard, *‘Ο βιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως*, ἑλλ. μετ. ‘Ι. Ροηλίδης, Ἀθήνα, Δόμος (1987) 1994, σσ. 199-122.

5. *Κατὰ Ματθαῖον* γγ’, 12-13.

6. Ph. Sherrard, *‘Ο βιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως*, σ. 128.

7. *Γεν. 2*, 18· Πβ. Ἠλ. Οἰκονόμου, *Θεολογικὴ οἰκολογία. Θεωρία καὶ πράξη*, Ἀθήνα 1994, σ. 143.

8. *Ἐξοδος* λγ’, 20.

9. *Πρὸς Ρωμαίους* η’, 30

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ

Ἡ Ἁγία Γραφή

Τοῦ Εὐαγγέλου Καρακοβούνη

1. Ὁ «Κανόνας» τῆς Ἁγίας Γραφῆς

«Κανόνας» («Κανῶν») κυριολεκτικὰ σημαίνει τὴν ξύλινη ράβδο (τὸ χάρακα), τὴν ὁποία χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ σημειώσουμε μιὰ εὐθεία γραμμὴ ἢ καὶ γιὰ νὰ ἐλέγξουμε τὴν εὐθύτητα μιᾶς γραμμῆς. Μεταφορικὰ *Κανόνας* λέγεται κάθε ὀρισμὸς ἢ διάταξη ἢ νόμος· γενικά, καθετὶ ποὺ χρησιμεύει ὡς πρότυπο καὶ ὁδηγὸς γιὰ τὴν ὀρθή (σωστή) ἐκτέλεση ἢ ἀντιμετώπιση μιᾶς πράξεως ἢ καταστάσεως· καί, ἀντίθετα, ὡς κριτήριον γιὰ νὰ ἐλέγχουμε τὴν ὀρθότητα («εὐθύτητα») αὐτῆς τῆς πράξεως. Στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας *Κανόνες* ὀνομάστηκαν οἱ διατάξεις ἐκεῖνες ποὺ θεσπίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μὲ σκοπὸ τὴν ὀρθὴ διοργάνωση καὶ δραστηριότητά της γενικά, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀρθὴ καὶ αὐθεντικὴ κατὰ Χριστὸν ζωὴ τῶν μελῶν της διὰ μέσου αὐτῆς.

Μὲ βάση τὰ παραπάνω, «Κανόνας» τῆς Ἁγίας Γραφῆς σημαίνει τὴ συλλογὴ, ἢ τὸν κατάλογο τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς (*Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης*), ποὺ ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς θεόπνευστα, αὐθεντικά καὶ γνήσια, καὶ γι' αὐτὸ χαρακτηρίζονται ὡς «Κανονικά».

Ὡς πρὸς τὸν *Κανόνα* τῶν βιβλίων τῆς *Καινῆς Διαθήκης*¹ δὲν ὑπάρχει, ἀπὸ πλευρᾶς τῶν αἰρετικῶν, καμιά παρέκκλιση· τὰ δέχονται ὅλα καὶ τὰ ἀναγνωρίζουν κι αὐτοὶ ὡς κανονικά.

Παρέκκλιση ἀπὸ τὴν ὀρθὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν «Κανόνα» της ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ βιβλία τῆς *Παλαιᾶς*

Διαθήκης. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τηροῦσα ἀπαρασαλεύτως τὴν πίστη καὶ τὴν παράδοση τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων της, δέχεται καὶ τὰ 49 βιβλία τῆς Π.Δ., μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται καὶ δέκα (10) χαρακτηριζόμενα ὡς «*Δευτεροκανονικά*» (ἢ *Ἀναγινωσκόμενα*)².

Τὸν κανόνα τῶν 49 βιβλίων τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης*³ ἀποδέχεται καὶ ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία, ἐνῶ οἱ Χιλιαστὲς καὶ οἱ διάφορες παραφυάδες τῶν Πεντηκοστιανῶν ἀπορρίπτουν τὰ 10 Δευτεροκανονικά καὶ διαιροῦν τὴν Π.Δ. σὲ 39 βιβλία.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποδέχεται ὡς «Κανονικά» καὶ τὰ λεγόμενα «*Δευτεροκανονικά*», γιὰ τὴ γνησιότητά τους, ἢ «*κανονικότητά*» τους δηλαδή, μαρτυρεῖται⁴ ἀπὸ τὴν *Καινὴ Διαθήκη* καὶ τὴν *Ἱερὴ Παράδοση*:

Τὸ βιβλίον «*Β' Μακκαβαίων*» χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο. Τὸ Ἑβραῖον 11, 35-36 ἀναφέρεται στὰ κεφάλαια 6 καὶ 7 τοῦ *Β' Μακκαβαίων*. Ἐπίσης, τὸ βιβλίον χρησιμοποιοῦν ὁ Ὠριγένης (185 μ.Χ.) καὶ ὁ Κλήμης Ρώμης (150 μ.Χ.). Ὁ Πολύκαρπος καὶ ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρείας χρησιμοποιοῦν τὸ «*Τωβίτ*», ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ Αὐγουστίνος τὸ «*Ἰουδίθ*» καὶ τὸ «*Σοφία Σειράχ*». Ἐπίσης, ὁ *ΑΒ' Κανόνας* τῆς ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου⁵ χαρακτηρίζει ὡς «*κανονικά*» βιβλία τὴ «*Σοφία Σολομώντος*», τὸ «*Τωβίτ*» καὶ τὸ «*Ἰουδίθ*» καὶ παραγγέλλει πὼς πρέπει νὰ ἀναγινώσκονται μέσα στὴν Ἐκκλησία, στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. Τὰ βιβλία τῶν *Μακκαβαίων* περιλαμβάνονται στὸν *ΠΕ' Ἀποστολικὸ Κανόνα*⁶, ὅπου ὅλα ἀνε-

ξαιρέτως τὰ βιβλία τῆς Ἀγ. Γραφῆς, πού δέχεται ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, καλοῦνται σεβάσµια καὶ ἅγια.

2. Μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία χρησιμοποιεῖ ὡς κείμενό της (τῆς Π.Δ.) τὴ λεγομένη «*Μετάφραση τῶν Ο' (70)*». Ἡ μετάφραση τῶν Ο' ἔγινε στὴν Ἀλεξάνδρεια περὶ τὸ 280-180 π.Χ. στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τῆς τότε ἐποχῆς, ἀπ' τὸ ἑβραϊκὸ πρωτότυπο, προκειμένου νὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους τῆς διασπορᾶς, πού εἶχαν χάσει τὴν ἐπαφή τους μὲ τὴ μητρικὴ τους γλῶσσα, τὴν ἑβραϊκὴ, καὶ μιλοῦσαν μόνο τὴν ἑλληνικὴ, τὴ διεθνὴ τότε γλῶσσα τῆς ἐποχῆς. Τὸ δυσκολότατο αὐτὸ ἐγχείρημα ἀνέλαβαν 70 ἑλληνομαθεῖς Ἑβραῖοι διδάσκαλοι μὲ προτροπὴ τῶν Πτολεμαίων (κυρίως τοῦ Φιλαδέλφου).

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς καὶ οἱ συγγραφεῖς τῆς *Καινῆς Διαθήκης* κάνουν χρῆση τῆς μεταφράσεως τῶν Ο'. Γιὰ παράδειγμα: τὸ Ἑβρ. 1, 6 προέρχεται ἀπὸ τὸ Δευτερ. 32, 43 καὶ Ψαλμ. 96, 7 (τῶν Ο'): τὸ Ματθ. 4, 10 ἀπὸ τὸ Δευτ. 6, 13· τὸ Ματθ. 21, 4-5 ἀπὸ τὸ Ζαχ. 9, 9 κ.ά. Ἔτσι, ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή υἱοθέτησε ὡς ἐπίσημο κείμενό της (τῆς Π.Δ.) τὸ βιβλίό τῆς «*Μεταφράσεως τῶν Ο'*».

Οἱ Χιλιαστὲς καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι χρησιμοποιοῦν μεταφράσεις τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτότυπου κειμένου (μασσοριτικὸ) ὄχι καὶ τόσο ἀξιόπιστες, πού τοὺς ἐξυπηρετοῦν στὶς κακοδοξίες τους.

3. Σχέση Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης

Ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς, οἱ μὲν Χιλιαστὲς δὲν δέχονται καμιά διαίρεση *Παλαιᾶς* καὶ *Καινῆς Δ.*, οὔτε τὴ μεταξύ τους διάκριση. Ἐπιμένουν πὼς ἀκόμη ἰσχύει ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, ἐπικαλούμενοι τὸ χωρίο Β' Κορ. 3, 14-17: «*ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μένει ... , ἀλλ' ἕως τῆς σήμερον... ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαι-*

ρεῖται τὸ κάλυμμα».

Ἡ ὀρθόδοξη ἑρμηνεία, βέβαια, τοῦ χωρίου αὐτοῦ εἶναι πὼς ἡ Π.Δ. κατανοεῖται μόνο διὰ τῆς πίστεως στὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

Ἄρκετοὶ Πεντηκοστιανοὶ ἔφτασαν στὸ σημεῖο νὰ καταργήσουν πλήρως τὴν Π.Δ., κινούμενοι βέβαια κι ἀπὸ ρατσιστικές, ἀντισημιτικές προκαταλήψεις.

Γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, στὴν Π.Δ. κρύβεται ὡς τύπος καὶ σκιά καὶ προεικόνιση ἢ Κ.Δ. Ἄν κάποιος θελήσει νὰ κατανοήσῃ τὴ δεύτερη, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ μελετήσῃ τὴν πρώτη. Ἡ μιὰ ἑρμηνεύει τὴν ἄλλη. Ἐκεῖνο πού καταργήθηκε ἐντελῶς ἀπὸ τὴν Π.Δ. καὶ δὲν ἔχει καμιά ἰσχύ γιὰ τοὺς χριστιανούς εἶναι τὸ τελετουργικὸ μέρος της. Τὸ ἡθικὸ μέρος καὶ τὸ προφητικὸ ὄχι μόνο δὲν καταργοῦνται ἀλλὰ καὶ ὀλοκληρώνονται καὶ τελειοποιοῦνται μέσα ἀπὸ τὸ Χριστολογικὸ περιεχόμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὑποσημειώσεις

1. Ὁ «*Κανόνας*» τῆς Κ.Δ. περιλαμβάνει 27 βιβλία· εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς: τέσσερα (4) Εὐαγγέλια (Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννη)· Πράξεις τῶν Ἀποστόλων· δεκατέσσερις (14) Ἐπιστολὲς τοῦ ἀπ. Παύλου (Πρὸς Ῥωμαίους, Α' καὶ Β' πρὸς Κορινθίους, πρὸς Γαλάτας, πρὸς Ἐφεσίους, πρὸς Φιλιππησίους, πρὸς Κολοσσαεῖς, Α' καὶ Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς, Α' καὶ Β' πρὸς Τιμόθεον, πρὸς Τίτον, πρὸς Φιλήμονα καὶ πρὸς Ἑβραίους)· ἑπτὰ (7) Καθολικὲς Ἐπιστολὲς (Ἰακώβου, Πέτρου Α' καὶ Β', Ἰωάννου Α', Β' καὶ Γ', καὶ Ἰούδα) καὶ ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου.

2. «*Δευτεροκανονικά*» χαρακτηρίζονται σὲ σχέση μὲ τὰ «*Πρωτοκανονικά*» τοῦ ἑβραϊκοῦ κανόνα τῆς Παλαιστίνης. Τὰ *Δευτεροκανονικά* ἦσαν ἀποδεκτὰ ἀπὸ τοὺς ἑλληνομαθεῖς Ἰουδαίους τῆς Αἰγύπτου (πιθανότατα εἶχαν γραφεῖ μόνο στὴν ἑλληνικὴ) καὶ συμπεριλαμβάνονται μὲ τὰ «*Πρωτοκανονικά*» στὴ *Μετάφραση τῶν Ο' (70)* πού ἐκφράζει τὸν εὐρύτερο «*Κανόνα*» τῆς Π.Δ. Ἡ στενὴ περὶ *Κανόνος* τῆς Π.Δ. ἀντίληψη, πού εἶχε ὡς κέντρο τὸν ἑβραϊσμὸ τῆς Παλαιστίνης, ἐνισχύθηκε καὶ ἐπικράτησε τελικὰ στὴ συνείδηση τοῦ ἑβραϊσμοῦ κυρίως ἀπὸ ἀντίδραση πρὸς τὴ *Μετάφραση τῶν Ο'*, τὴν ὁποία υἱοθέτησε ὀλόκληρη (ἐνν. μαζί

μέ τὰ Δευτεροκανονικά) ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία.

3. Τὰ 49 βιβλία τῆς Π.Δ. εἶναι τὰ ἑξῆς: Γένεσις, Ἐξοδος, Λευϊτικόν, Ἀριθμοί, Δευτερονόμιον, Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, Κριταί, Ρούθ, Βασιλειῶν Α', Βασιλειῶν Β', Βασιλειῶν Γ', Βασιλειῶν Δ', Παραλειπομένων Α', Παραλειπομένων Β', Ἔσδρας Α', Ἔσδρας Β', Νεεμίας, *Τωβίτ, Ιουδίθ, Ἐσθήρ, Ἰώβ, Ψαλμοί, Παροιμιαί Σολομώντος, Ἐκκλησιαστής, ἄσμα ἄσμάτων, Σοφία Σολομώντος, Σοφία Σειράχ, Ὡσηέ, Ἀμώς, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας, Ἡσαΐας, Ἰερεμίας, Βαρούχ, Ὀρθῆνοι Ἰερεμίου, Ἐπιστολὴ Ἰερεμίου, Ἰεζεκιήλ, Δανιήλ, Μακκαβαίων Α', Μακκαβαίων Β', Μακκαβαίων Γ', [Τὰ πλάγια ἀποτελοῦν τὰ δέκα (10) Δευτεροκανονικά].*

4. Τὴν παραδοχὴ τῶν Δευτεροκανονικῶν βιβλίων τῆς Π.Δ. μαρτυροῦν, ἀκόμη, καὶ τὰ παλαιοχριστιανικὰ μνημεῖα, ὅπου ἀπεικονίζονται θέματα παρμένα ἀπὸ τὸ περιεχόμενό τους. Ὅπως, ἐπίσης, καὶ ὅλες οἱ ἀρχαῖες μεταφράσεις τῆς Π.Δ. μέ πρώτη αὐτῆ τῶν Ο', καὶ οἱ πρώϊμοι σωζόμενοι κώδικες (Α, Β, Σιν. C, V κ.λπ.).

5. Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, *Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, Ἀποστολικὴ Διακονία*, ἔκδ. Γ', Ἀθήνα 1997, σ. 316.

6. Ὅπ.παρ., σσ. 198-199.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ

Αν καὶ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς ἁγιαστικοῦ χώρου, δὲν ὑπάρχει ἡ ἀντιθετικὴ διάκριση τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ καινούργιου, ὑπὸ τὴν ἔννοια ὅτι τὸ νέο εἶναι ἐχθρὸς τοῦ παλαιοῦ, εἶναι καθιερωμένος ἀπὸ αἰῶνες ὁ ὅρος «*Καινή Διαθήκη*», γιὰ νὰ ὑποδηλωθεῖ τὸ δεύτερο μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τόσο ἡ *Παλαιὰ Διαθήκη*, ὅσο καὶ ἡ *Καινή Διαθήκη*, μᾶς διανοίγουν τὸν κόσμον τῆς αἰωνιότητος, ὅπου δεσπόζει τὸ πρόσωπο καὶ ἡ μορφή τοῦ «*χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας*» Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Κ.Δ. γενικὰ εἶναι τὸ βιβλίο τοῦ Θεοῦ γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Κι αὐτὸ εἶναι ἀληθές, διότι ἀφενὸς περιέχει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποτελεῖ «*τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ*», ἀφετέρου δὲ ἀπευθύνεται σὲ κάθε ἄνθρωπο, «*τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ*» γιὰ νὰ θυμηθοῦμε καὶ τὸν κήρυκα τῶν ἔθνων, ἅγιο Παῦλο (*Πράξ.* 17, 30). Διαβάζοντας, λοιπόν, τὴν Κ.Δ. μελετᾶμε τὸ ἀπολυτρωτικὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καὶ γνωρίζουμε τὸ θεῖο Του θέλημα.

α. Ὁ σκοπὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης

Ἀρχικά, ἡ Κ.Δ. μᾶς ἱστορεῖ πῶς ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν Υἱό του, τὸν Ἰησοῦ Χριστό, γιὰ νὰ γεννηθεῖ μέσα στὸ ἔθνος τοῦ Ἰσραήλ. Κι ὁ Ἰησοῦς φανερώνει τὴν τελικὴ πρόθεση τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνίσταται στὸ νὰ κατατροπώσει τὸ κακὸ καὶ τὸν διάβολο καὶ ταυτόχρονα νὰ κερδίσει τὸν κόσμον μετὰ τὴν ἀγάπη του. Ὁ εὐαγγελιστὴς τῆς ἀγάπης τὸ ἐκφράζει ὡραιότατα: «*Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον...*» (*Ἰωάν.* 3, 16).

Ὁ Χριστὸς μᾶς ἀποκαλύπτει πῶς εἶναι ὁ

Τοῦ Κωνσταντίνου Παπαθανασίου

Θεός, ἀφοῦ ὁ Ἴδιος ἦταν μετὰ τὸ Θεό, ἦταν Θεὸς καὶ ἀπ' τὴν ἀρχὴ ἦταν αὐτὸς μετὰ τὸ Θεό. Εἰδικότερα, ἡ φανέρωση αὐτὴ γίνεται μετὰ τὴν διδασκαλία του, τὶς θεραπείες καὶ τὴ δύναμη ποὺ ὑπερνικᾷ τὸν διάβολο. Ἐπιπλέον, μετὰ τὸ σταυρικὸ θάνατό του προσφέρει τὴ ζωὴ του θυσία γιὰ τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου, «*αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου*». Καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασή του «*ἐκ τῶν νεκρῶν*» πιστοποιεῖ τὴ λύτρωση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴ συντριβὴ τοῦ θανάτου. Κατόπιν, οἱ μαθητὲς τοῦ Κυρίου, γεμάτοι ἀπὸ Πνεῦμα Ἅγιο, φέρουν τὸ εὐαγγέλιο τῆς σωτηρίας καὶ τῆς λύτρωσης σὲ ἄλλα πολλὰ μέρη τῆς γῆς.

Ἡ χρονικὴ περίοδος στὴν ὁποία ἐκτυλίσσονται αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶναι σύντομη. Ἐνῶ ἡ ἱστορία τῆς Π.Δ. καλύπτει ἑκατοντάδες χρόνια, ἡ ἱστορία τῆς Κ.Δ. καλύπτει λιγότερο ἀπὸ ἓναν αἰῶνα. Ξεκινᾷ μετὰ τὴν γέννηση τοῦ Ἰησοῦ καὶ τελειώνει μετὰ τὴν ὑπόσχεσή του, στὸ δυσερμήνευτο βιβλίο τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη, ὅτι «*ἔρχομαι ταχὺ*» (22, 20).

Ἡ Κ. Διαθήκη, ὅπως καὶ ἡ Παλαιὰ, ἀποτελεῖ μιὰ συλλογὴ βιβλίων. Ὑπάρχουν τέσσερις ἀφηγήσεις τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ (τὰ *Εὐαγγέλια*), ἡ μαρτυρία γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀποστολὴ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας (*Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*) καὶ ὀρισμένες *Ἐπιστολές* γραμμένες ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο καὶ ἄλλους ἱερούς συγγραφεῖς. Καὶ ὁλοκληρώνεται ἡ Κ.Δ. μετὰ τὴν «ἀποκάλυψιν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (τὴν *Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννη*).

Τέλος, μποροῦμε νὰ δοῦμε τὸ σκοπὸ τῆς Κ.Δ. μέσα ἀπὸ τὸ σκοπὸ τῆς συγγραφῆς τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων. Ἐδῶ, ἐκφραστικότερα εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ποὺ γράφει τὸ Εὐαγ-

γελίο του πρὸς τὸ τέλος τοῦ Α' αἰ. μ.Χ., ὡς ἐξῆς: «Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεῦσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ» (20, 30-31· πρβλ. 21, 25).

β. Ὁρισμὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης

Δίνοντας ἕναν ὀρισμὸ γιὰ τὸ ἱερό αὐτὸ βιβλίο, φοβόμαστε ὅτι αὐτὸς εἶναι κι ἕνας περιορισμὸς. Καὶ στὴν Ἁγία Γραφή δὲν ὑπάρχει ἐνδοκοσμικὸς περιορισμὸς. Ὡστόσο,

σο, μπορούμε νὰ ἀναφέρουμε τοὺς ἐξῆς δύο, προερχομένους ἀπὸ δύο διακεκριμένους Καθηγητὲς τῆς ἐπιστήμης τῆς Κ.Δ. «Τὰ βιβλία ἐκεῖνα, πὺν γράφτηκαν ἀπὸ ἐμπνευσμένους ἄνδρες τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ περιέχουν τὴν πραγματοποίηση τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ, τὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἑναρξη δηλ. τῆς νέας ἐποχῆς, καθὼς καὶ τὴν προσδοκία τῆς μελλοντικῆς ὀλοκλήρωσης, ὀνομάστηκαν “Καινὴ Διαθήκη” σ’ ἀντιδιαστολή πρὸς τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, τῆς “Παλαιᾶς Δια-

θήκης”» (Ι. Καραβιδόπουλος).

Παρόμοιος εἶναι καὶ ὁ ἄλλος ὀρισμὸς: «Ἡ “Καινὴ Διαθήκη” εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν 27 ἱερῶν βιβλίων, τὰ ὀποῖα ἡ Ἐκκλησία ἐπέλεξε, ἀναγνώρισε καὶ καθιέρωσε ὡς τὴν μοναδικὴ θεόπνευστη καὶ ἀποστολικὴ γραπτὴ μαρτυρία γιὰ τὴ νέα, πλήρη καὶ τελεσίδικη ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὸ μοναδικὸ πρόσωπο καὶ ἔργο τοῦ Ἰ. Χριστοῦ» (Ι. Παναγόπουλος).

Ἡ νέα αὐτὴ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σφραγίστηκε μὲ τὸ αἷμα τῆς ἱλαστήριας θυσίας Του. Γι’ αὐτὸ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα γιὰ τὸν κόσμο ἐκδηλώθηκε καὶ «ἐπ’ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων» μὲ τὴν

ἐνσάρκωση καὶ τὸ σταυρικὸ πάθος τοῦ Λόγου Του. Ἔτσι, ἔχουμε τὴν «καινὴ διαθήκη» μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ Κ.Δ. ὡς μία καὶ μοναδική, ἀναφέρεται στὴ μία καὶ μοναδικὴ θυσία τοῦ Θεανθρώπου. Ὁ Χριστὸς θυσιάστηκε μιὰ φορὰ, «ἅπαξ», γιὰ νὰ σηκώσει πάνω Του τὶς ἀμαρτίες ὄλων μας (Ἐβρ. 9, 28). «Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι» (Α’ Κορ. 11, 25)· μὲ τὴ φράση αὐτὴ τοῦ Κυρίου στὸ ὑπερῶο, ἐκεῖνη τὴ νύχτα πρὶν παραδοθεῖ, ἔχουμε τὴ νέα διαθήκη, πὺν ἡ ἐπικύρωσή της πραγματοποιεῖται μὲ τὸ ἴδιο Του τὸ αἷμα.

Υπ' αυτή τήν έννοια τὸ ἱερό βιβλίον τῆς Κ.Δ. ἀφηγεῖται τὸ «τί πέπονθεν ὁ Δεσπότης διὰ ἡμᾶς», ὅπως γράφει ὁ ἱερός Χρυσόστομος (PG 61, 230). Γι' αὐτό, τότε πού ζοῦμε έντονότερα αὐτὸ τὸ μοναδικὸ γεγονός τῆς παγκόσμιας ἱστορίας κατὰ τὶς καταλυτικὲς ἡμέρες τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδας, ζοῦμε τὸ γεγονός έντονότερα βιβλικῶς (ἀνάγνωση τῶν δώδεκα Εὐαγγελίων κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν Ἁγίων Παθῶν τοῦ Κυρίου).

γ. Πατερικὲς ἀπόψεις

Εἶναι ἀδιαμφισβήτητο τὸ γεγονός ὅτι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μελέτησαν συστηματικὰ καὶ μὲ πάθος ὁλόκληρη τὴν Ἁγία Γραφή, ἔτσι ὥστε αὐτὴ νὰ ἀποτελέσει τὸ συνεχὲς καθοδηγητικὸ φῶς στὴ ζωὴ τους. Γι' αὐτὸ κι οἱ ἀπόψεις τους ἔχουν ὄχι μόνο βιβλικὴ θεμελίωση, ἀλλὰ ἀποτελοῦν καὶ καρπὸ ἁγιοπνευματικῆς χάριτος. Ἐὰν ἀναφέρουμε ένδεικτικὰ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιο, ὁ ὁποῖος σημειώνει ὅτι «τὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὠρισμένα τε καὶ κεκανονισμένα βιβλία» ἀποτελοῦν «τῆς πίστεως ἡμῶν οἶονεὶ ἀκροθίνια καὶ ἐρείσματα· ὡς παρ' αὐτῶν τῶν ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν καὶ συγγενομένων ἐκείνω καὶ ὑπ' αὐτοῦ μαθητευθέντων, γραφέντα καὶ ἐκτεθέντα» (PG 28, 289.293). Μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ «ἀκροθίνια» ὑποδηλώνεται τὸ πρῶτο καὶ ἄριστο μέρος τῆς συγκομιδῆς, δηλαδὴ ὅ,τι καλύτερο προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ κατόπιν στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας κι «ἄλλα μύρια καὶ ἀναρίθμητα βιβλία ἐξεπονήθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς μεγάλων καὶ σοφωτάτων θεοφόρων Πατέρων» (ὅπ.παρ.).

Ἐπίσης, στὸ ἔργο *Σύνοψις τῆς Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς* τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου (344/354-407), ἀναφέρει ὅτι ἡ νέα διαθήκη «καινὴ λέγεται ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν έν αὐτῇ γενομένων, ὅτι πάντα ἀνεκαινίσθη, καὶ πρῶτον ἄνθρωπος, δι' ὃν τὰ πάντα. Ἴνα δὲ μή τις λέγῃ: Ὁ οὐρανὸς ὁ αὐτός, ἡ γῆ, καὶ τὸ κυριώτατον ἀπάντων ἄνθρωπος· καὶ καινὸς νόμος ἐδόθη, καιναὶ έντολαί, καινὴ χάρις διὰ τοῦ λουτροῦ, καινὸς ἄνθρωπος, καιναὶ ἐπαγγελίαι» (PG 56, 313· EΠΕ 1, 388). Καὶ θὰ γράφει κι αὐτὸ τὸ πολὺ σημαντικό ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ὅτι ἔργο τῆς Κ.Δ. εἶναι «τὸν ἄνθρωπον ἐργάσασθαι ἄγγελον».

δ. Ἡ Κ.Δ. γιὰ μᾶς σήμερα

Τελειώνοντας, διαπιστώνουμε ὅτι ἡ Κ.Δ. δέν εἶναι ἓνα ὁποιοδήποτε βιβλίον, πού τὸ κρατᾶμε στὰ χέρια μας, τὸ διαβάζουμε μὲ προχειρότητα καὶ τὸ κατανοοῦμε εὐκόλα. Εἶναι κάτι τὸ διαφορετικὸ καὶ μοναδικόν. Δέν εἶναι ὅπως ἓνα μυθιστόρημα, οὔτε πρέπει νὰ τὸ διαβάζουμε ὅπως ἓνα περιοδικὸ ἢ μιὰ ἐφημερίδα. Ἀντίθετα, χρειάζεται ἰδιαίτερος σεβασμὸς πρὸς τὸ κείμενον αὐτό, ἀφοῦ δέν κάνουμε μιὰ ἀπλή ἀνάγνωση ἀλλὰ κατεξοχήν ἱερὴ μελέτη πού ἀφορᾶ στὴν ἴδια τὴν έν Χριστῷ ζωὴ μας.

Προτεινόμενα βιβλία

Καραβιδοπούλου Ἰωάννου Δ., *Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη*, στὴ σειρά «Βιβλικὴ Βιβλιοθήκη, 1» (Θεσ/νίκη: Π. Πουρναρᾶ, 1983).

Παναγοπούλου Ἰωάννου, *Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη* (Ἀθήνα 1994).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Του Γ.Θ. Πρίντζιπα

• *Νέα Μισθολογικά Κλιμάκια* τέθηκαν σε ισχύ με το νέο νόμο, ο οποίος ψηφίσθηκε από την Βουλή και επίκειται ή δημοσιεύσει του. Με το άρθρο 12 του νόμου αυτού αναπροσαρμόζονται οι μηνιαίοι βασικοί μισθοί, που αποτελούν τη βάση για τη διαμόρφωση των βασικών μισθών όλων των κατηγοριών λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ, καθώς και των Έφημερίων. Έτσι, ο βασικός μηνιαίος μισθός του 3ου μισθολογικού κλιμακίου διαμορφώθηκε από 1-1-2002 σε 383 ΕΥΡΩ και οι βασικοί μισθοί όλων των κλιμακίων έχουν ως ακολούθως:

Μ.Κ.	ΒΑΣ. ΜΙΣΘΟΣ	Μ.Κ.	ΒΑΣ. ΜΙΣΘΟΣ
36	383,00	18	569,12
35	393,34	17	579,46
34	403,68	16	589,80
33	414,02	15	600,14
32	424,36	14	610,48
31	434,70	13	620,82
30	445,04	12	631,16
29	455,38	11	641,50
28	465,72	10	651,84
27	476,06	9	662,18
26	486,40	8	672,52
25	496,74	7	682,86
24	507,08	6	693,20
23	517,42	5	703,54
22	527,76	4	713,88
21	538,10	3	724,22
20	548,44	2	734,56
19	558,78	1	744,90

• *Θεία Λειτουργία για τους μαθητές και τις μαθήτριες* που συμμετέχουν στις Πανεληνίες Έξετάσεις τέλεσε στις 17 Μαΐου στο Μητροπολιτικό Ναό ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος

Άθηνων και πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος. Στο τέλος, σε νουθετήρια όμιλία του, τόνισε το ενδιαφέρον της Εκκλησίας και την συμπαράστασή της στην άγωγία των παιδιών που δοκιμάζονται κατά την περίοδο αυτή και τους εύχθηκε καλήν επίτυχία. Στα παιδιά που συμμετείχαν στη Θ. Λειτουργία ο Μακαριώτατος προσέφερε για εύλογία ένα επίστηθιο Σταυρό και ένα στυλό.

• *Συνεργασία με τον ύφυπουργό έξωτερικών* κ. Ανδρέα Λοβέρδο είχε ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνων κ. Χριστόδουλος με σκοπό την οργάνωση της μεταφοράς αναπτυξιακής βοήθειας σε δοκιμαζόμενες περιοχές, μέσω της Χριστιανικής Άλληλεγγύης, ή οποία, λόγω της εμπειρίας που διαθέτει, θα διαχειρίζεται κονδύλια της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Έξωτερικών. Ήδη αποφασίστηκε ή αποστολή στο δοκιμαζόμενο λαό της Παλαιστίνης του ποσού των 568.000 δολαρίων.

• *Υποτροφίες για Μεταπτυχιακές Σπουδές* στο Έξωτερικό προκήρυξε ή Υποεπιτροπή Υποτροφιών της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πρόκειται για τη

χορήγηση πέντε ύποτροφιῶν σέ Ἑλληνες Ὀρθοδόξους, κατὰ προτίμηση κληρικούς ἢ ὑποψηφίους κληρικούς, πτυχιούχους Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν σχολῶν γιά εἰδίκευση στίς Βιβλικές Σπουδές καί στήν Πατρολογία καί πέντε ὑποτροφίες σέ πτυχιούχους ΑΕΙ ἢ ΤΕΙ γιά μετεκπαίδευση στοὺς τομεῖς Οἰκονομίας, Μεταφραστῶν, Κοινοτικοῦ Δικαίου, Πληροφορικῆς, Βιβλιοθηκονομίας, Δημοσιογραφίας, Ἐπικοινωνίας καί Τηλεοράσεως. Πληροφορίες στό τηλέφωνο 010-7239104.

● *Διημερίδα* μέ θέμα «*Ἐκκλησία καί Πολιτισμός*» ὀργάνωσε στίς 7 καί 8 Ἰουνίου τὸ Κέντρο Μελέτης καί Ἔρευνας Ὀρθοδόξου Πολιτισμοῦ πού ἵδρυσε ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστική Σχολή, μέ σκοπὸ τὴν συστηματικὴ ἔρευνα καί μελέτη τοῦ Ὀρθοδόξου Πολιτισμοῦ ὡς συστατικοῦ στοιχείου τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ, καθὼς καί τὴν ἐπιμόρφωση κληρικῶν καί στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Στὴ Διημερίδα ἔκαναν εἰσηγήσεις σέ ἐπιμέρους θέματα ὁ Ἀρχιμ. π. Δημήτριος Καλημέρης, ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Σταμάτιος Σκλήρης καί οἱ Καθηγητές κ.κ. Β. Γιούλτσης, Ἡ. Οἰκονόμου, Ἀ. Σταυρόπουλος καί ὁ Λέκτορας κ. Γ. Γκότσης. Στὸ τέλος ὀργανώθηκε στρογγυλὴ τράπεζα μέ θέμα: «*Ὀρθόδοξος Πολιτισμός*», στήν ὁποία πῆραν μέρος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου ὁ σεβ. Μητροπολίτου Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖος Μπούλοβιτς καί οἱ Καθηγητές κ.κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου, Χρῆστος Γιανναρᾶς, Νίκος Ζίας καί ὁ Φιλολόγος κ. Κ. Γανωτῆς. Τὸ ἴδιο Κέντρο ὀργάνωσε Ἐπιμορφωτικὸ Σεμινάριο γιά κληρικούς τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τοῦ λεκανοπεδίου Ἀττικῆς ἀπὸ 20 ἕως 31 Μαΐου.

● *Ἐτήσιο Μνημόσυνο* γιά τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀργάνωσε στίς 29 Μαΐου ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος «*Παρνασσός*». Προηγήθηκε τὸ Μνημόσυνο τῶν πεσόντων κατὰ τὴν ἄλωση καί ἀκολούθησε πρόλογος τοῦ προέδρου τοῦ *Παρνασσοῦ* Καθηγητοῦ κ. Ἱ. Μαρκαντώνη, ὁμιλία τῆς Καθηγήτριας τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας κ.

Μαρίας Μαντουβάλου μέ θέμα: «*Αἷτια τῆς Ἀλώσεως καί ἐπίκαιρα συμπεράσματα*». Χορωδία καί ὀρχήστρα παραδοσιακῆς μουσικῆς ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ κ. Ν. Κλέντου ἀπέδωσε θρήνους τῆς Ἀλώσεως.

● *Ἀποφασιστικὴ* ἦταν ἡ οἰκονομικὴ βοήθεια τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος στήν ἀποπεράτωση τοῦ Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στήν Μπουκόμπα τῆς Ταυζανίας. Ὁ ναὸς ἐπὶ χρόνια ἔμενε ἡμιτελὴς καί ἔγινε ἡ ὀλοκλήρωσή του μετὰ ἀπὸ γενναία εἰσφορὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος καθὼς καί τῆς Ἀδελφότητος Ὀρθοδόξου Ἱεραποστολῆς Θεσσαλονίκης.

● *Προσκυνηματικὴ* ἐκδρομὴ στοὺς Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί στήν Κωνσταντινούπολη θὰ πραγματοποιήσῃ ἡ Ἱ. Μητρόπολη Φθιώτιδος ἀπὸ 17 ἕως 21 Ἰουνίου ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Νικολάου. Συμμετοχὲς στό τηλ. 0231 050552 καί 050553.

● *Φονταμενταλισμὸς καί Ἰσλάμ* ἦταν τὸ θέμα Συνεδρίου πού ὀργάνωσε ὁ Σύλλογος Φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης μέ τὴ συμμετοχὴ εἰδικῶν ἐπιστημόνων, Καθηγητῶν καί ἀγιορειτῶν πατέρων. Κατὰ τὸ Συνέδριο ἀναλύθηκε τὸ ζήτημα τοῦ ἰσλαμικοῦ φονταμενταλισμοῦ καί διατυπώθηκε ἡ ὀρθόδοξη ἀποψη γιά τὸ θέμα. Εἰσηγήσεις ἔκαναν ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ἰβήρων Ἀρχιμ. Βασίλειος Γοντικᾶκης, οἱ Καθηγητές κ.κ. Β. Γιούλτσης, Λάμπρος Σιάσος, Ἱ. Τσουκαλᾶς, Νεοκλῆς Σαρρῆς, Ἡλίας Νικολακάκης, ἡ βουλευτὴς κ. Λιάνα Κανέλλη κ.ἄ.

● *Πανελλήνιο Συνέδριο Ὀρθοδόξου Νεολαίας* ὀργάνωσε ἡ *Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωση* (ΧΦΕ) μέ τὴ συνεργασία τοῦ Γραφείου Νεότητος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μέ θέμα: «*Νέοι καί Ἐκκλησία. Ὑπάρχει συνεργασία*». Τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν ἔκανε ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στίς ποιμαντικὲς εὐθύνες τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν νέων. Πῆραν μέρος νέοι καί νέες ἀπὸ 44

Ι. Μητροπόλεως καὶ τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ μίλησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, ὁ Καθηγητὴς κ. Ἱ. Κοιρανάκης, ὁ π. Βασίλειος Θεομῶς, ὁ π. Ἀδαμάντιος Αὐγουστίνης, ὁ π. Χρυσόστομος Παπαθανασίου καὶ Ἀκόμη, παρουσιάστηκε ἀφιέρωμα στὸν μαρτυρικὸ ἅγιο Λουκᾶ

Βάϊο-Γιαξενέσκι, πού ἦταν καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς

Παράκλησις ὑπὲρ τῶν ὑποψηφίων φοιτητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας

Τὴν Κυριακὴ (19-5-2002) καὶ ὥρα 7.30 μ. εἰς τὸν Ἱ. Ν. Ἀγίου Χαραλάμπους, πολιοῦχου Πύργου, τελέσθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη μας κ. Γερμανὸν Παράκλησις ὑπὲρ ἐπιτυχίας τῶν ὑποψηφίων φοιτητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἡμῶν, ὅπου ὠμίλησε ἐνθαρρύνοντας τοὺς μαθητὰς καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς παρακλήσεως ὡς εὐλογία ἔδωσε εἰς ὅλους ἕνα σταυρὸν πρὸς ἐνίσχυσον αὐτῶν.

Εἰς τὴν παράκλησιν παρέστησαν ὁ Δήμαρχος Πύργου κ. Γαβρίλης Λιατσῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Σπ. Μπαμπῆς, οἱ Ἀντιδήμαρχοι Πύργου Κων/νος Ἀντωνόπουλος, Παῦλος Μαλλιόπουλος, Νικόλαος Δημόπουλος καὶ Ἀντώνιος Βαγγόπουλος, καθηγητὴς καὶ γονεῖς τῶν μαθητῶν.

Ἐκδήλωσις προόδου μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας

Μετὰ μεγάλη ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε τὴν Πέμπτη 16 Μαΐου ἐ.ε. ἡ ἐκδήλωσις τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Τὴν ἑναρξί ἔκανε ὁ Δ/ντὴς τῆς Σχολῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Μπαχὸς καὶ ἔκλεισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Γερμανὸς δι' ἐμπνευσμένων λόγων, παροτρύνσεων καὶ εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν καλλιτεχνικὸν Δ/ντὴν κ. Λυκοῦργον Ἀγγελόπουλον, τοὺς καθηγητὰς καὶ μαθητὰς.

Παρέστησαν ὁ Νομάρχης Ἡλείας κ. Τάκης Δημητρόπουλος, ὁ Δήμαρχος Πύργου κ. Γαβρίλης Λιατσῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Πύργου κ. Σπ. Μπαμπῆς, ἐκπρόσωπος τοῦ Δ/τοῦ ΣΕΤΤΗΛ Πύργου, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου Πύργου κ. Νεολ. Μαυροειδῆς, ὁ πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Πύργου κ. Κων/νος Τζαβάρας, Νομαρχιακοὶ Σύμβουλοι, Δημοτικοὶ Σύμβουλοι, Ἴατροί, καθηγητὴς, δάσκαλοι, γονεῖς καὶ πλῆθος κόσμου.

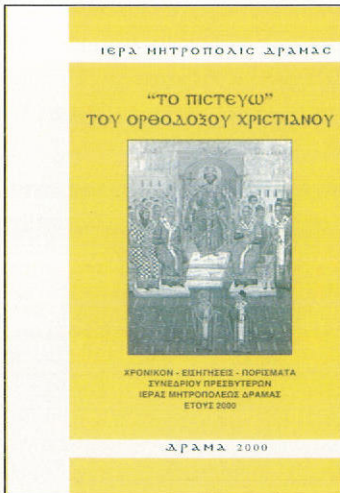
Δικαίως ὁ Σεβασμιώτατος στὸ τέλος ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τοῦ κόσμου γιὰ τὴν Σχολὴ καὶ τὴν ἄψογον λειτουργίαν καὶ προσφορὰν αὐτῆς.

Ποιμαντική Βιβλιοθήκη

Ἱερά Μητρόπολη Δράμας, «Τὸ Πιστεύω» τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανοῦ, Δράμα 2000.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολη Δράμας μέ μέ ἄξιο οἰακοστρόφο τὸν χαλκέντερο ποιμενάρχη καὶ συγγραφέα κ. Διονύσιο, συνεχίζει, μέ γνώση καὶ ἀγάπη, τὸ σωτηριολογικὸ ἔργο της, καθοδηγώντας τὰ κληρικὰ καὶ λαϊκὰ της στελέχη,

καθὼς καὶ τὸ ποίμνιο πάνω στὰ καίρια δογματικά, θεολογικά καὶ πνευματικά ζητήματα τῆς ὀρθόδοξης πίστεως καὶ ἐλπίδας.

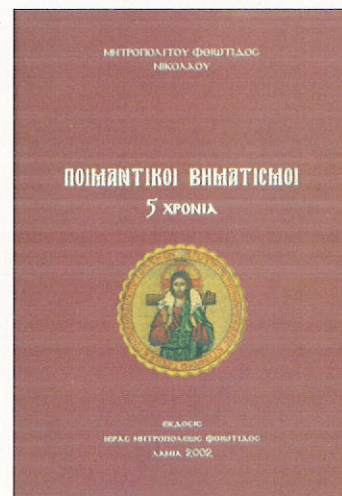
Ἔτσι, ὁ ἴδιος ὁ ποιμενάρχης, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄξιοι συνεργάτες του μίλησαν σὲ εἰδικὸ «Συνέδριο πρεσβυτέρων τοῦ ἔτους 2000» γιὰ τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως». Ἀναφέρθηκαν αὐθεντικά καὶ εὐσύννοπτα στὴ θεία ἀλήθεια καὶ τοὺς δογματικούς ὅρους ποὺ περιέχονται σ' αὐτό. Καὶ ἀνέλυσαν στὶς ἐπὶ μέρους εἰσηγήσεις τους, μέ τρόπο διεξοδικό, πατερικές, ἱστορικές, θεολογικές καὶ χριστολογικές θέσεις.

Στὴ συνέχεια, ἔγιναν ἐπικοδομητικές καὶ ὠφέλιμες συζητήσεις πάνω σὲ ὅλα τὰ λεχθέντα, μέ ἀποτέλεσμα νὰ διευκρινιστοῦν καὶ νὰ κατανοηθοῦν πληρέστερα ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀρχαιότατου αὐτοῦ κειμένου τῆς καθολικῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅλες αὐτὲς οἱ σπουδαῖες ὁμολογίες, αὐτὰ τὰ θεολογικά κείμενα καὶ οἱ ὁμιλίες περιλαμβάνονται σ' ἓνα κομψὸ βιβλίο 200 σελίδων ποὺ ἐξέδωκε ἡ Ἱερά Μητρόπολη Δράμας. Καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἐγχειρίδιο γνώσης, πίστεως καὶ ἐμβά-

θυνσης στὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως», ἀναγκαῖο γιὰ καθένα πιστὸ χριστιανό.

Μητροπολίτου Φθιώτιδος Νικολάου, Ποιμαντικοὶ Βηματισμοί, 5 χρόνια, Λαμία 2002.

Μέ τὴ συμπλήρωση πέντε χρόνων (1996-2001) ἀπὸ τὴν ἀνάδειξή του σὲ Μητροπολίτη Φθιώτιδος, ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικόλαος ἐξέδωκε ἓνα ὀγκώδη τόμο ἀπὸ 400 περίπου σελίδες, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει τὶς ἐγκυκλίους, τὰ ἐγκύκλια σημειώ-

ματα καὶ τὰ δελτία τύπου ποὺ κατὰ καιροὺς ἐξάπεστειλε πρὸς τοὺς ἐφημερίους του καὶ τὸ λαὸ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Πρόκειται γιὰ ζεστά, τεκμηριωμένα ἐκκλησιολογικά κείμενα, ποὺ δὲν ἀναφέρονται μόνο σὲ θεωρητικά, θεολογικά κηρύγματα, ἐπικοδομητικές σκέψεις καὶ παραινήσεις, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ, διοικητικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖο, ἐπὶ πέντε χρόνια, ἀσκεῖ ἄοκνα καὶ δοκιμασμένα, σὲ καθημερινή βάση. Καὶ καταγράφει ὅλο τὸ πλούσιο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἔργο σημαντικό, ποὺ ἀνταποκρίνεται στὸν παλμό, στὰ μηνύματα καὶ στὶς ἐπικοινωνιακές ἀνάγκες τοῦ παρόντος καιροῦ. Καὶ ἀρθρώνεται εὐαγγελικά καὶ λυτρωτικά μέ προσοχή, σχεδιασμό καὶ πρόβλεψη γιὰ νὰ λύνονται προβλήματα πρακτικοῦ κυρίως περιεχομένου.

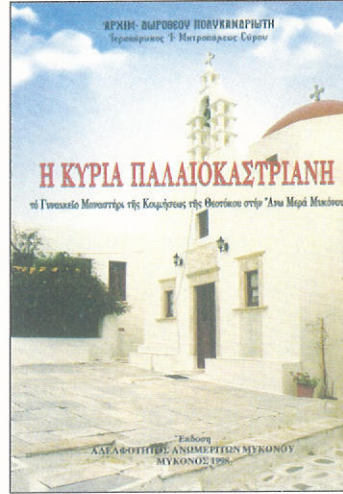
Ἔτσι, ὑπάρχει ἓνα συνεχὲς ἐνδιαφέρον σὲ θέματα λειτουργικά, ἀγιαστικά, φιλανθρω-

πίας, έσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, πνευματικῶν συνάξεων, νεότητος, προτροπῆς οἰκογενειακοῦ καὶ οἰκολογικοῦ σχεδιασμοῦ, ἀντιαιρετικῆς ἐνημέρωσης, πού ἀποτελοῦν κατάθεση ψυχῆς καὶ ποιμαντικῆς ἀγρύπνιας, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικῆς συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας στὰ κοινωνικὰ δρώμενα.

Γίνεται ἔτσι φανερό ὅτι μὲ ὅλο τὸν παρατιθέμενο αὐτὸ πλοῦτο τῆς ποιμαντικῆς μέριμνας, ἀγάπης καὶ παραίνεσης, ὁ Σεβασμιώτατος ἀποβλέπει στὸ νὰ εἶναι ἀνὰ πᾶσα στιγμή τὸ ποίμνιο καὶ τὰ στελέχη του ἐνημερωμένα σὲ βασικὰ θέματα ζωῆς καὶ ἐκκλησιαστικοῦ χρέους. Καὶ κυρίως νὰ ἔχουν παρρησία ἀγάπης καὶ ἐλπίδας, βαδίζοντας τὸ δρόμο τῆς πληρότητας καὶ τῆς σωτηρίας.

Ἄρχιμ. Δωρόθεου Πολυκανδριώτη, «Ἡ Κυρία Παλαιοκαστρινή», Μύκονος 1999.

“Ὅταν μιλάμε καὶ γράφουμε γιὰ ἱερούς Ναούς, Μοναστήρια, Μετόχια καὶ Καθίσματα, δὲν ἀναφερόμαστε μόνο στὶς κυψέλες καὶ τὶς κιβωτοὺς τῆς ὀρθόδοξης πίστεως διαμέσου τῶν αἰώνων. Οὔτε στὸ ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ὡς στηρίγματα ἠθικά, πνευματικά καὶ ὑλικά τοῦ Γένους. Ἀλλὰ ὅτι ἀποτελοῦν γεγονὸς καὶ ἱστορικὸ θεμέλιο τοῦ τόπου, τῆς κοινωνίας, ὅπου αὐτὰ βρίσκονται καὶ δροῦν. Ὅτι τὸ κάθε ἱερό, ὀρθόδοξο τέμενος εἶναι συ-

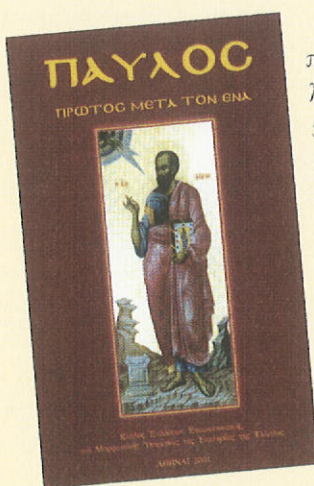
χνὰ ἐστία ἀναφορᾶς, δράσης, ἔλξης καὶ ἀκτινοβολίας πού ἀφορᾶ ὀλόκληρη περιοχή.

Ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὴ Μονὴ «Ἡ Κυρία Παλαιοκαστρινή» στὴν Ἄνω Μερὰ Μυκόνου, τῆς ὁποίας, μὲ τρόπο εὐσύνο-

πτο, τεκμηριωμένο, γλαφυρὸ καὶ εὐσυνείδητο, ἐρευνητικὰ μᾶς παρουσιάζει ὁ π. Δωρόθεος (νῦν Μητροπολίτης Σύρου) στὸ σχετικὸ, καλογραμμένο βιβλίο του, ἔκδοση τῆς Ἀδελφότητος Ἄνωμεριτῶν Μυκόνου.

Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, πρόκειται γιὰ μίαν κατάθεση-μαρτυρία καὶ συγγραφικὴ συμβολή, ὄχι μόνο μοναστικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου. Ἀλλὰ εἶναι καὶ στόλισμα, φάρος πού συνδέεται ἄρρηκτα μ' ὅλο τὸ ἱστορικὸ μέγεθος πού λέγεται Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμός. Γι' αὐτὸ ἡ καταγραφή καὶ δημοσίευσή του δὲν εἶναι μόνο ἐνίσχυση τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, ἀλλὰ καὶ πολύτιμη κατάθεση βιβλιογραφίας.

ΔΗΜ. Σ. ΦΕΡΟΥΣΗΣ

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἡ ἠρωϊκότερη ἀποστολικὴ μορφή τῆς πρώτης χριστιανικῆς περιόδου, ὑπῆρξε ὁ κατ' ἐξοχίαν Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν, ὁ μοναδικὸς διδάσκαλος καὶ ὁ σπουδαιότερος παιδαγωγὸς τῆς Οἰκουμένης, ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἀγωνιστὴς καὶ φυτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸς ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίας καὶ κοινωνικὸς ἀναμορφωτὴς, ὑπῆρξε ἀκόμη ὁ μεγαλύτερος πρωτοπόρος τῆς διεθνούς συμφιλίωσης μὲ τὸ πρωτάκουστο κήρυγμα τῆς ἐνότητος τῶν λαῶν καὶ τῆς ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3, 28).

Στὸν τόμο, τὸν ὁποῖο προλογίζει ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χριστόδουλος, γράφουν Ἱεράρχες, κληρικοί, μοναχοὶ καὶ καθηγητὲς Πανεπιστημίου.

Ἐνα βιβλίο τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

Πρό Χριστού Χριστιανοί

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν Ἐγκαινίων τοῦ παρεκκλησίου ἐπ' ὀνόματι τῶν προστατῶν τῆς παιδείας Τριῶν Ἱεραρχῶν, στὸ ἀμερικανικὸ κολλέγιο, μιλώντας γιὰ τὴν Ἐρησκεία καὶ ἐπιστήμη, εἶπε ὅτι δὲν εἶναι δύο μεγέθη πὺ βρῖσκονται σὲ διαρκὴ σύγκρουση, ὅπως μερικοὶ ἰσχυρίζονται. Ἀναφερόμενος ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας στὴ συμβολὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν στὴ συνάντηση τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος μὲ τὸν Χριστιανισμό, τόνισε: «Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες, προστάτες τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, συνέβαλαν στὴ συνάντηση τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστη. Ὑψώσαν τὸ ἀνάστημά τους καὶ δίδαξαν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε φωτίσει πολλοὺς ἀρχαίους φιλοσόφους, ὅπως τὸν Πλάτωνα, τὸν Σωκράτη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὀνομάζονται πρὸ Χριστοῦ Χριστιανοί».

Ἔργα καὶ νύχτες ἑνὸς τσιμεντοαστοῦ...

Βρέθηκα, τὸ τελευταῖο Σαββατοκύριακο, στοῦ Ζωγράφου, περιμένοντας στὸ αὐτοκίνητο ἕναν φίλο. Στὸν ἀπέναντι ἐξώστη —μπαλκόνι ἐπὶ τό... εὐρωπαϊκότερον— ὁ ἰδιοκτῆτης ἐτοιμάζεται νὰ καληνυκτίσει τὴν πανσέληνο. Μὲ ἀργές κινήσεις Ἀθηναίου τσιμεντοαστοῦ ξεκρεμάει τρία κλουβιά καὶ τὰ μεταφέρει, φυσικά, μὲ τὸ ταλαίπωρο περιεχόμενό τους στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ δικοῦ του «κλουβιοῦ» γιὰ προστασία. Τὸ βλέμμα μου κάποια στιγμή πέφτει στὸν τοῖχο τῆς διπλανῆς πολυκατοικίας. Διαβάζω: «Λευτεριά στὸν Τ..., λευτεριά στὸν Τ...».

Θὰ πάρω ἕνα δοχεῖο χρῶμα, σκέφτομαι, θὰ πάω στὴν εἴσοδο τῆς πολυκατοικίας τοῦ κυρίου μὲ τὰ κλουβιά καὶ θὰ γράψω «λευτεριά στὰ πουλάκια»! Ἐπειδὴ δὲν ἔχουν στόμα γιὰ νὰ διεκδικήσουν τὰ στοιχειώδη δικαιώματά τους —παρὰ μόνο γιὰ νὰ μᾶς τέρπουν— πρέπει νὰ τὰ καταδικάζουμε —ἂν μὴ τι ἄλλο— σὲ τόσο μικρὰ κλουβιά;

Ἄκουσον – ἄκουσον...

Ἡ κατανάλωση ἀλκοὸλ στοὺς νέους τῶν δεκαοκτῶ ἐτῶν, τῶν εἴκοσι, τῶν εἴκοσι πέντε,

αὐξήθηκε ἀπὸ 27,8% σὲ 35,6%.

Ἄλλη μία καλοστημένη παγίδα, τὸ ἀλκοὸλ, γιὰ τὴ νεολαία μας. Ἡ βιομηχανία του ἔχει ἀπλώσει τὰ πλοκάμια της στὸ πιὸ δυναμικὸ κομμάτι τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ νέοι μας καλοῦνται ν' ἀποφασίσουν γιὰ σπουδές, στρατό, ἐπαγγελματικὴ σταδιοδρομία, οἰκογένεια, τότε ἀκριβῶς ἡ λερναία ὕδρα τοῦ ἀλκοὸλ ἀρχίζει νὰ τοὺς καταβροχθίζει, ἀφοῦ μὲ μαυλιστικὲς διαφημίσεις ἔχουν γίνει ἤδη ἔρμαια στὴ διάθεση τῶν σειρήνων... Ἀναφέρεται χαρακτηριστικὰ σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα: «Τότε, λοιπόν, οἱ ποτοεταιρίες ἀρχίζουν νὰ τοὺς βομβαρδίζουν μὲ διαφημιστικὰ μηνύματα, ὥστε νὰ τοὺς πείσουν ὅτι γιὰ νὰ πετύχουν, πρέπει νὰ πίνουν ἀλκοὸλ. Τοὺς πετοῦν τὸ δόλωμα στὶς διαφημίσεις, λέγοντάς τους σὰν τὶς σειρήνες στὴν Ὀδύσεια, ὅτι γιὰ νὰ κερδίσουν μιὰ ὠραία γυναίκα, γιὰ νὰ ἔχουν ἀκριβὰ αὐτοκίνητα, γιὰ νὰ κάνουν μιὰ χაί ζωὴ, πρέπει νὰ πίνουν σὰν φίδια»..

Καὶ οἱ συνέπειες, ποιές εἶναι; Γιατρὸς μεγάλου δημοσίου νοσοκομείου, ἀπήνητησε στὸ ἐρώτημα αὐτὸ τῆς ἐφημερίδος: «Ἐνας στοὺς τέσσερις θανάτους στοὺς ἄνδρες ἡλικίας ἀπὸ 15 ὡς 29 ἐτῶν σχετίζεται μὲ τὸ ἀλκοὸλ!» Οὐδὲν σχόλιον.

... καὶ φρίξον!

Σὲ συνέχεια τοῦ προηγούμενου. Τὸ ἀπομονώσαμε γιὰ νὰ δώσουμε τὴ σχετικὴ ἔμφαση. Πρόκειται γι' ἀποτελέσματα ἐρεῦνης, ἄκρως ἀποκαλυπτικά, πὺ ἔχει πραγματοποιήσει τὸ Παιδαγωγικὸ Ἰνστιτοῦτο: Ἐξὶ στοὺς ἑκατὸ μαθητὲς δημοτικοῦ σχολείου πίνουν οὐῖσκι σχεδὸν καθημερινὰ ἢ πολὺ συχνά, ἐνῶ τὸ 5,5% τῶν μαθητῶν τῆς ἰδίας ἡλικίας καταναλῶνει πολὺ συχνὰ κρασί!.. Ποῦ βρῖσκουν τὸ οὐῖσκι καὶ τὸ κρασί τὰ παιδιά; Τὶς περισσότερες φορές μέσα στὸ ἴδιο τους τὸ σπίτι. Οἱ γονεῖς φροντίζουν ὄχι μόνο νὰ δίνουν τὸ κακὸ παράδειγμα —πίνοντας ἀλκοὸλ μπροστὰ στὰ παιδιά τους— ἀλλ' ἀφήνουν τὰ μπουκάλια ἐκτεθειμένα σὲ ... κοινὴ χρῆση. Οἱ περισσότεροι μαθητὲς —σύμφωνα μὲ τὶς ἐρευνες τοῦ Ἰνστιτούτου— δοκιμάζουν μὲ κάποια περιέργεια καὶ πολλὲς φορές πίνουν μέχρι μέθης...

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες Χρήστου Μπόνη

Στιγμιότυπο από την έκδήλωση (Έσπερινός και Έκθεση πινάκων και φωτογραφιών) με θέμα “Έκκλησία και περιβάλλον” στον περίβολο του Ι. Ν. Ἁγίου Χαραλάμπους (Πεδίον Ἄρεως), κατὰ τὸν ἑορτασμό τῆς “Παγκόσμιας Ἡμέρας Περιβάλλοντος”.

5/6/2002

Ὑπογραφή ἀσφαλιστηρίου συμβολαίου ἀπὸ τὴν ALPHA BANK γιὰ τὴν ὁμαδική ἀσφάλιση τῶν μοναχῶν καὶ μοναζουσῶν τῶν Ἱερῶν Μοναστικῶν καθιδρυμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

14/6/2002

Ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Παντελεήμων καὶ οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Ἐλαίας κ. Θεοδώρητος, Διαυλείας κ. Δαμασκηνός καὶ Κερνίτσης κ. Λεόντιος μετὰ τὸν Δήμαρχο Ἀχαρνῶν, πολλοὺς κληρικοὺς καὶ πλῆθος πιστῶν συνοδεύουν τὸ Ἱ. Λείψανο στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου Ἀχαρνῶν.

Ἀπὸ τὴν πραγματοποιηθεῖσα ποιμαντικὴ ἐπίσκεψη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Παντελεήμονος στὸ Σωφρονιστικὸ Ἰδρυμα Ἀνηλίκων Αὐλώνος. Ὁ Σεβασμιώτατος μίλησε στοὺς κρατούμενους μεταφέροντάς τους μηνύματα ἐλπίδας, αἰσιοδοξίας καὶ πατρικῆς ἀγάπης, εἶχε δὲ καὶ ἰδιαίτερη συνάντηση, μετὰ ἀπὸ ἐπιθυμία ποὺ ἐξέφρασαν οἱ ἴδιοι, μετὰ ὁμάδα νεαρῶν κρατουμένων, οἱ ὁποῖοι πρόσφατα εἶχαν δεχθῆ τὸ Βάπτισμα.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ.: 7218308, FAX.:7218336
ISSN 1105-7203

PORT
PAYÉ
HELLAS

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Αριθμ. Συμβολής
11800100000008

